

Op weg naar werkelijke oplossingen

Programma Administratieve Lastenreductie Burgers

Proces en output Algemene Commissie en gemengde commissies

**Opgesteld door Angélique Bergers van Haverkamp & Bergers Project Communicatie,
In opdracht van het Programma Administratieve Lastenreductie Burgers**

Eindrapportage, 1 mei 2005

INHOUDSOPGAVE

	Vooraf	3
	Managementsamenvatting	6
	<u>Deel I - Algemene Commissie: proces en output</u>	15
1	Algemeen	16
1.1	Vorbereiding op deelname Algemene Commissie	16
1.2	Input uit de achterban	16
2	Proces Algemene Commissie	18
2.1	Functioneren Algemene Commissie	18
2.2	Hoe kan het functioneren van de Algemene Commissie worden versterkt?	22
3	Output Algemene Commissie	24
3.1	Mening over departementsoverstijgende voorstellen	24
3.2	Hoe kan de output van de Algemene Commissie worden versterkt?	25
	<u>Deel II – Gemengde commissies: proces en output</u>	28
4	Algemeen	29
4.1	Vorbereiding op deelname gemengde commissies	29
4.2	Input uit de achterban	29
5	Proces gemengde commissies	31
5.1	Functioneren gemengde commissies	31
5.2	Hoe kan het functioneren van de gemengde commissies worden versterkt?	41
6	Output gemengde commissies	42
6.1	Meningen over kwantitatieve bijdrage reductievoorstellen	42
6.2	Hoe kan de kwantitatieve bijdrage worden versterkt?	53
6.3	Wat zijn oorzaken voor de relatief geringe merkbaarheid?	57
6.4	Hoe kan de merkbaarheid voor burgers worden versterkt?	61
	<u>Bijlagen</u>	65
	A. Vragenlijst leden Algemene Commissie	66
	B. Vragenlijst leden gemengde commissies	68

Vooraf

Aanleiding en doel

Op verzoek van het Programmteam Administratieve Lasten Burgers, is door middel van interviews een kwalitatief onderzoek uitgevoerd naar het proces en de ‘output’ van de Algemene Commissie Administratieve Lasten Burgers en de leden van de gemengde commissies.

Het feit dat (voor de doelgroepen merkbare) reductievoorstellen achterblijven op de doelstelling, was voor de Algemene Commissie aanleiding om proces en ‘output’ van zowel de Algemene Commissie als gemengde commissies nader te willen beschouwen.

In eerste instantie heeft de Algemene Commissie via een brief aan de gemengde commissies van de departementen gevraagd om deze informatie. Toen daar weinig reacties op kwamen, is besloten tot de uitvoering van een aantal interviews met leden van de Algemene Commissie en de gemengde commissies.

Selectie gesprekspartners en gerealiseerde interviews

De selectie van de gesprekspartners is uitgevoerd door Janny Brasker van het Programmteam. Zij heeft hiertoe contact gezocht met de leden van de Algemene Commissie, de secretarissen van de gemengde commissies en de contactpersonen van de departementen voor het programma. Er is voornamelijk gekeken naar de vertegenwoordigers van ‘burgerorganisaties’ of organisaties die burgers kunnen vertegenwoordigen. Dit leverde als resultaat dat interviews met onderstaande gesprekspartners konden worden gerealiseerd:

Naam	Organisatie	Lidmaatschap commissie(s)
Cock Vermolen	CSO	Lid Algemene Commissie
Jan Laurier	Landelijke Cliëntenraad	Lid Algemene Commissie
Els Berman	NOV/Civiq	Lid Algemene Commissie
Iris van Bennekom	NPCF	Lid Algemene Commissie, lid VWS-commissie
Ronald Hetem		Medewerker Algemene Commissie, lid VWS-commissie
Hadewijch Cliteur	CG-Raad	Medewerker Algemene Commissie, lid VWS-commissie
Afke Berkhout	CSO	Lid VWS-commissie
Jan Zwanepol	Landelijke Cliëntenraad	Lid SZW-commissie
Else Roetering	Landelijke Cliëntenraad	Medewerker Algemene Commissie, plaatsvervangend lid SZW-Commissie

Naam	Organisatie	Lidmaatschap commissie(s)
Jannie Lagendijk	CG-Raad	Plaatsvervangend lid SZW-commissie
Henk de Jong	Landelijke Cliëntenraad	Plaatsvervangend lid SZW-commissie
Frenk Twiss	ANWB	Lid VenW-commissie

De interviews zijn in de periode van 15 maart tot en met 23 maart 2006 uitgevoerd door Angélique Bergers van Haverkamp & Bergers Project Communicatie. Dit gebeurde door middel van face-to-face gesprekken en een aantal telefonische interviews¹ aan de hand van twee vragenlijsten (zie bijlagen A en B). Op het verzoek van de gesprekspartners zijn duo-interviews gehouden met Hadewijch Cliteur en Jannie Lagendijk van de CG-Raad en met Els Berman en Ronald Hetem van NOV/Civiq. De overige interviews zijn individueel met de gesprekspartners gehouden.

Reikwijdte van de uitkomsten

Het lag in de bedoeling om ook interviews te houden met leden van de gemengde commissies van de ministeries van Financiën en Justitie. Het bleek voor het Programmteam echter lastig om medewerking te krijgen via de ambtelijke vertegenwoordiging van deze commissies voor interviews met hun ‘externe’ leden. Dit beperkt uiteraard de reikwijdte van de uitkomsten van dit onderzoek.

Het gebrek aan medewerking wordt ons inziens ook als een ‘onderzoeksuitkomst’ gezien. Op twee initiatieven van de Algemene Commissie om rechtstreeks toegang te krijgen tot informatie van ‘externe’ leden is moeizaam en ambtelijk gereageerd. Daar waar medewerking werd gegeven, betrof het de mensen die in organisaties zitten die ook door de Algemene Commissie worden vertegenwoordigd. Dit zegt ook iets over de mate waarin de coördinerende verantwoordelijkheid en taak van de Algemene Commissie en het ministerie van BZK door individuele departementen wordt geaccepteerd en – dus - kan worden ingevuld. Dit punt wordt overigens ook onderstreept in de interviews die met de gesprekspartners in het kader van dit onderzoek zijn gehouden.

¹ Hierbij gaat het om de interviews met Henk de Jong (Landelijke Cliëntenraad, plaatsvervangend lid van de SZW-commissie), Else Roetering (Landelijke Cliëntenraad, medewerker Algemene Commissie en plaatsvervangend lid SZW-commissie) en Frenk Twiss (ANWB, lid VenW-commissie).

Leeswijzer

Gezien de omvang van het rapport, vindt u allereerst een uitgebreide management-samenvatting, waarin de belangrijkste uitkomsten bondig staan weergegeven.

In deel I staan de uitkomsten beschreven met betrekking tot proces en ‘output’ van de Algemene Commissie beschreven, in deel II de uitkomsten met betrekking tot de gemengde commissies.

Managementsamenvatting

Deel I Algemene Commissie

Vorbereiding, terugkoppeling en raadpleging achterban

De voorbereiding op de bijeenkomsten van de Algemene Commissie doen de leden aan de hand van de stukken, via intern overleg en door het raadplegen van lidorganisaties. Bij de start van het traject heeft men brede input vergaard uit de achterban, gaandeweg het traject is dat mindere mate het geval. Als oorzaken worden de complexiteit van het onderwerp en het gebrek aan belangstelling bij achterbannen genoemd (NOV/Civiq). Iris van Bennekom (NPCF) geeft aan dat bij de NPCF en de aangesloten lidorganisaties het overzicht ontbreekt van wat er binnen de departementen gebeurt: dit maakt het raadplegen van de achterban lastig.

Proces

De meeste gesprekspartners vinden dat de Algemene Commissie in de beginfase goed functioneerde. Daarbij noemt men in het bijzonder de probleemerkenning, de agendasetting, de concretisering én de klankbordrol van de Algemene Commissie. Vanuit de CG-Raad is er wel kritiek op het werken met verschillende bureaus, omdat dit soms leidde tot het herhaaldelijk in kaart brengen van knelpunten. Diverse gesprekspartners merken op dat de filosofie van de profielen niet is doorvertaald bij de uitwerking van de reductievoorstellen. De aanpak per departement wordt getypeerd als ‘Haags’, waarbij men nadrukkelijk wijst op de (inter)departementale verkokering bij de uitwerking van de reductievoorstellen. Iris van Bennekom (NPCF) spreekt duidelijke zorg uit over het gebrek aan interdepartementale afstemming op een onderwerp als bijvoorbeeld de PIP en het elektronisch patiëntendossier.

Veel gesprekspartners vinden dat de coördinatie en regie moeten worden versterkt om voldoende samenhang te waarborgen bij de departementale uitwerking van de reductievoorstellen. Tegelijkertijd signaleert men dat de coördinatie tussen én binnen de departementen niet altijd even goed lukt door de veelheid aan commissies en het ‘departementale denken’ van de afzonderlijke ministeries. Daarbij wordt de vraag opgeworpen of andere departementen de coördinatie en regierol van BZK wel accepteren. Iris van Bennekom (NPCF) geeft aan dat ook binnen de NPCF behoefte is aan overzicht en coördinatie. Dit vanwege de veelheid aan commissies en werkgroepen bij de trajecten in het kader van administratieve lastenreductie.

Jan Laurier (Landelijke Cliëntenraad) merkt op dat de ‘dubbelrol’ van de Algemene Commissie (tevens klankbord voor reductievoorstellen van BZK) soms wringt. Cock Vermolen (CSO) vindt dat er soms te voorzichtig en te compleet wordt geopereerd ten koste van de vaart in het proces.

Om het proces binnen de Algemene Commissie te versterken, moet de burger weer centraal komen te staan. Bijvoorbeeld door departementsoverstijgende reductievoorstellen te beoordelen langs de profielen, mits daarbij rekening wordt gehouden met overlappen tussen de profielen. Ook is een goed totaaloverzicht onontbeerlijk om te bepalen welke acties nodig zijn, kan meer pragmatiek in de aanpak (‘de grootste ergernissen eerst’) geen kwaad. Ten slotte moet aandacht worden besteed aan de coördinatie- en regierol. Sommige gesprekspartners vragen zich af of die rol niet beter bij het ministerie van Financiën kan worden belegd.

Output

In diverse gesprekken wordt opgemerkt dat het streven naar vermindering van administratieve lasten in een moeilijke tijd is gepland. De toename van nieuwe wet- en regelgeving brengt op sommige terreinen immers ook lastendruk met zich mee.

De meeste gesprekspartners waarderen departementsoverstijgende voorstellen die slim gebruik maken van ICT, omdat deze voorstellen in potentie een hoge merkbaarheid hebben voor de doelgroepen. Sommigen vinden deze en andere departementsoverstijgende voorstellen moeilijk te beoordelen, omdat de voorstellen ‘nog middenin het proces zitten’ en de concrete aanpak nog niet altijd duidelijk is. En een aantal gesprekspartners vinden ook dat er harder mag worden getrokken aan deze oplossingen. De acties van de Algemene Commissie om het onderwerp op de agenda te zetten en te houden worden positief gewaardeerd.

De output van de Algemene Commissie kan worden versterkt door meer en werkelijk inzicht te verkrijgen in departementale reductievoorstellen, zodat deze ook beter kunnen worden beoordeeld. Bij de ontwikkeling van departementsoverstijgende reductievoorstellen zou de Algemene Commissie meer aandacht kunnen besteden aan algemene ‘principes’, zoals bijvoorbeeld het uitgangspunt dat ‘bij geen wijziging toekenning volgt’ (kwijschelding

belasting, toeslagen huur, zorg – kinderopvang) en het stimuleren van begrijpelijkheid van uiteenlopende formulieren. Verder kan de Algemene Commissie samenhangende reductievoorstellen stimuleren door het (weer) centraal stellen via de profielen. Daarmee wordt ook de slagkracht van de Algemene Commissie vergroot. De gesprekspartners vinden dat de Algemene Commissie goede praktijkvoorbeelden moet blijven uitventen, maar daarbij wel moet nadenken over het stimuleren van bredere toepassing. Ten slotte vindt men dat meer en beter moet worden gecommuniceerd over behaalde resultaten.

Deel II Gemengde commissies

Vorbereiding, terugkoppeling en raadpleging achterban

De leden bereiden de bijeenkomsten van de gemengde commissies voor via intern overleg en overleg met vertegenwoordigers van hun lidorganisaties. Twee leden van (VWS-commissie en SZW-commissie) wijzen er op dat de stukken vaak laat komen, waardoor de voorbereiding soms lastig is. Uitkomsten van de bijeenkomsten van de gemengde commissies worden door leden teruggekoppeld aan hun eigen organisaties en aan de lidorganisaties.

Input uit de achterban verkrijgen de leden via de lidorganisaties of via collega's met specifieke kennisterreinen. Aan het begin van het traject is er veel input geleverd, waarbij het gaat om de belangrijkste knelpunten per doelgroep. Tijdens het traject is het beeld tussen de commissies wisselend. In de SZW-commissie was de input van de leden eerst mager, niet in de laatste plaats vanwege de ingewikkeldheid van de materie. Gaandeweg is op specifieke punten wel meer input geleverd, óók in de vorm van oplossingen. Leden van de VWS-commissie geven aan dat het vergaren van input tijdens het traject lastig was. Deels omdat het onderwerp ingewikkeld is en onvoldoende leeft bij de doelgroepen en deels omdat de interne betrokkenheid gaande het traject is afgenomen. Voor de VenW-commissie heeft de ANWB tijdens het traject voldoende input geleverd via interne brainstorms.

Proces

SZW-commissie

De Landelijke Cliëntenraad vindt dat de SZW-commissie in aanvang moeizaam functioneerde. Later is dat verbeterd, doordat men een beter begrip kreeg voor elkaars doelstellingen en drijfveren.

Bij de samenstelling van de commissie worden kanttekeningen geplaatst. Door de CG-Raad omdat SZW geen onderscheid maakt tussen chronisch zieken en gehandicapten enerzijds en uitkeringsgerechtigden anderzijds en men daardoor geen vanzelfsprekend lid was. En hoewel de leden waarderen dat er mensen uit de praktijk in de commissie zitten, merkt men wel op dat de commissie grotendeels uit ambtenaren en beleidsmakers is samengesteld. Dit maakt het soms lastig om duidelijk te maken waar het in de praktijk om gaat. Ook worden vraagtekens geplaatst bij de slagkracht van sommige commissieleden (ambtenaren en vertegenwoordigers namens ZBO's) binnen hun eigen organisaties.

De frequentie van overleg wordt als voldoende bestempeld voor het vaststellen van hoofdlijnen, maar niet voor het boeken van meer en sneller resultaat.

De leden geven aan dat er in het algemeen voldoende ruimte was om input te leveren. De leden van de Landelijke Cliëntenraad zien de inbreng echter niet altijd terug in de door SZW voorgestelde oplossingen. Als verklaring hiervoor noemt men dat de ambtenaren uit de commissie weinig voeling hebben met de praktijk. Mede daardoor typeert men het proces als technocratisch, beleidsmatig en ambtelijk. Verder vinden de leden het lastig dat zaken met betrekking tot gedecentraliseerde of 'overgehevelde' wet- en regelgeving in de SZW-commissie niet kunnen worden besproken.

VWS-commissie

De meeste leden waarderen de aandacht die door VWS aan administratieve lastenreductie voor burgers wordt gegeven. De NPCF plaatst daarbij de kanttekening dat de aandacht laat op gang is gekomen en VWS er geen hoge prioriteit bij stelt.

De leden vinden dat de definitie van administratieve lasten niet aansluit op de wens om vanuit doelgroepen te vertrekken en vinden dat VWS deze definitie erg strikt hanteert.

De VWS-commissie bestond uit de NPCF, het CSO, de CG-Raad, NOV/Civiq, NOC/NSF en Scouting. De laatste drie partijen hebben later in een aparte werkgroep verder gesproken, bij de NPCF, het CSO en de CG-Raad was dit niet het geval. Ook in deze commissie was de CG-Raad niet vanaf het eerste moment een 'vanzelfsprekend' lid. Bij de samenstelling van de commissie plaatsen de leden een aantal kanttekeningen. Het CSO en de CG-Raad vinden dat het traject wordt gekenmerkt door diversiteit en versnippering. Dit maakt bemensing van de commissies lastig, evenals het krijgen en houden van het benodigde overzicht. Het CSO en de CG-Raad vinden dat koepelorganisaties eigenlijk te weinig praktijkvoorbeelden uit eigen ervaring naar voren kunnen brengen. Ten slotte vraagt de CG-Raad zich af of ambtenaren uit

de commissie wel voldoende invloed hebben binnen het departement en signaleert het CSO dat men intern niet altijd lijkt te weten van elkaars trajecten.

De frequentie van overleg typeren de leden als ‘voldoende’, als men uitgaat van de beperkingen die de gehanteerde definitie en doelstelling – en het gehanteerde peiljaar – met zich meebrachten.

Hoewel de leden vinden dat er voldoende ruimte was om input te leveren, vindt men de reikwijdte te beperkt. Dit wederom vanwege de beperkingen die de definitie van administratieve lasten met zich meebrengt en doordat het gehanteerde peiljaar nieuwe wet- en regelgeving uitsluit. De leden plaatsen verder kanttekeningen bij de wijze waarop de input is meegenomen in de besluitvorming. Dit vanwege het feit dat niet alle voorstellen zijn meegenomen, dat de aandacht voor bepaalde zaken slechts traag op gang kwam en de terugkoppeling over de besluitvorming te wensen overlaat.

VenW-commissie

De ANWB was met twee deelnemers de enige ‘externe’ organisatie in de VenW-commissie. In dit verband geeft de ANWB aan dat de vertegenwoordiging van departementale zijde wel relatief groot was.

De VenW-commissie is één of twee keer bijeengekomen, wat naar mening van de ANWB voldoende was. Ook omdat er daarna nog wel regelmatig contact was.

De ANWB vindt dat er voldoende ruimte was om input te leveren. Hoewel de ANWB in het algemeen tevreden is over de manier waarop de input in de besluitvorming is meegenomen, wordt het betreurd dat niet alle voorstellen zijn overgenomen. Bovendien wordt opgemerkt dat daarover geen rechtstreekse terugkoppeling heeft plaatsgevonden.

Uit de interviews komt naar voren dat het proces binnen de gemengde commissies op een aantal punten kan worden versterkt. Het proces binnen de SZW- en de VWS-commissie is gebaat bij het meer vertrekken vanuit de doelgroepen, sterker rekening te houden met de cumulatie van lasten voor de doelgroepen en te kiezen voor een minder departementaal georiënteerde aanpak. Daarnaast is het van belang om bij de ambtelijke vertegenwoordiging namens de departementen aandacht te besteden aan voldoende invloed en slagkracht binnen de departementen én met voldoende kennis en beleving van de praktijk. Verder is de samenstelling gebaat bij voldoende ‘praktijkmensen’. Het proces binnen de VenW-commissie kan worden versterkt door een ook terug te koppelen over input die niet wordt meegenomen.

Output: kwantiteit

De bijdrage van de kwantitatieve bijdrage van de reductievoorstellen aan de lastenvermindering voor burgers is in de interviews bevraagd via ‘overall’ meningen en indrukken. Daarnaast is ook een conceptoverzicht van reductievoorstellen per departement voorgelegd. In het merendeel van de gesprekken bleken veel voorstellen uit het conceptoverzicht wel bekend, maar dat gold lang niet voor alle reductievoorstellen. Dit lijkt enerzijds te maken te hebben met de soms wat cryptische omschrijving van de voorstellen in het overzicht, maar anderzijds ook met het feit dat binnen de commissies niet aan de hand van dergelijke overzichten (voorstellen per departement, ingedeeld naar doelgroepen) is gecommuniceerd.

SZW

De leden vinden dat sommige reductievoorstellen van SZW zoden aan de dijk kunnen zetten. Daarbij worden bijvoorbeeld het digitaal klantdossier, het digitaal invullen en opsturen van formulieren en de verkorte aanvraag WW-herlevers. Bij sommige van deze voorstellen worden echter wel kanttekeningen geplaatst als het gaat om de tijdigheid van de realisatie en om de wijze waarop doelgroepen worden begeleid bij de veranderingen. ‘Overall’ is men echter niet onder de indruk van de reductievoorstellen voor de doelgroepen. Dit heeft een aantal oorzaken:

- De definitie en de nulmeting gaan uit van vermindering van lasten van het ambtelijk apparaat, terwijl de leden vinden dat de doelgroepen centraal moeten staan.
- Voorstellen die echt zoden aan de dijk zetten voor de doelgroepen worden (nog) niet meegenomen. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om het afschaffen van de indicatiestelling en het versimpelen van formulieren. Maar ook om voorstellen die betrekking hebben op de aard van de wet- en regelgeving.
- Er is sprake van een waterbedeffect bij decentralisatie en overheveling: de lasten voor burgers duiken elders weer op.
- Het gaat voor een deel om ‘technocratische’ winst. Zo kan een aantal reductievoorstellen niet tot ‘het conto’ van SZW kunnen worden gerekend, omdat de inspanningen door andere overheden of organisaties worden geleverd en worden sommige reducties door andere zaken teniet gedaan.
- Sommige voorstellen betekenen eerder meer dan minder lasten.

- De lasten voor sommige doelgroepen worden ‘weggedefinieerd’, omdat de lasten onvoldoende worden toegeschreven aan de doelgroepen waar het om gaat. Daarnaast wordt onvoldoende rekening gehouden met overlappen tussen de diverse doelgroepen.

VWS

Een aantal reductievoorstellen van VWS wordt positief beoordeeld, omdat het gaat om een werkelijke lastenreductie voor burgers. Daarbij vindt men echter dat op een aantal belangrijke punten – zoals indicatiestellingen het PGB - nog te weinig voortgang wordt geboekt.

‘Overall’ zijn de leden – net als in de SZW-commissie – niet onder de indruk van de reductievoorstellen. Dit heeft volgens hen de volgende oorzaken.

- Het beleidsterrein van VWS heeft te maken met veel veranderingen, waardoor ‘het dweilen met de kraan open is’.
- Deze nieuwe wet- en regelgeving is niet meegenomen in het traject, vanwege het peiljaar 2002.
- De definitie en de doelstelling stellen de doelgroepen te weinig centraal. Het feit dat VWS zich er erg strikt aan vasthoudt, komt het aantal substantiële reductievoorstellen niet ten goede.
- De lasten voor sommige doelgroepen worden ‘weggedefinieerd’. Net als bij SZW gaat het hier om het onvoldoende toeschrijven van lasten aan specifieke doelgroepen en het onvoldoende rekening houden met overlappen tussen doelgroepen.
- Sommige reductievoorstellen betekenen eerder een vermeerdering dan een vermindering van administratieve lasten voor de doelgroepen. Zoals bijvoorbeeld de zorgverzekeringswet en het doelgroepenvervoer.
- De invloed van decentralisatie op de lokale lasten voor burgers wordt niet meegerekend. Dit vertekent volgens veel gesprekspartners het werkelijke beeld.
- Ten slotte lijken bij de reducties ook zaken te worden meegerekend die al eerder een feit waren.

VenW

Sommige reductievoorstellen van VenW vormen een werkelijke reductie van administratieve lasten voor burgers, maar dat geldt niet voor alle voorstellen. Een aantal voorstellen voor meer substantiële lastenreductie niet is overgenomen, evenals voorstellen met een ‘inhoudelijke’ component.

BZK

De reductievoorstellen van BZK zijn slechts in twee interviews aan de orde gekomen. Voor Jan Laurier (Landelijke Cliëntenraad, lid Algemene Commissie) waren de voorstellen uit de lijst wel bekend, Iris van Bennekom (NPCF, lid Algemene Commissie en lid VWS-commissie) gaf aan dat de meeste voorstellen uit de lijst haar als commissielid onbekend zijn. Jan Laurier merkt op dat BZK moet waken voor het opnemen van reductievoorstellen die de verdienste zijn van andere overheden.

In de interviews is ook gevraagd hoe de kwantitatieve bijdrage aan de reductie van administratieve lasten voor burgers kan worden versterkt. Vrijwel alle gesprekspartners vinden dat de definitie moet worden verruimd om een sterkere kwantitatieve bijdrage te leveren aan de lastenreductie voor burgers. Daarbij moet – ook in de aanpak - rekening worden gehouden met de cumulatie-effecten voor doelgroepen en moeten de lokale lastendruk én de invloed van nieuwe wet- en regelgeving worden ‘meegenomen’. Om op regionaal en lokaal niveau resultaten te kunnen boeken, zijn concrete en bindende afspraken met andere overheden nodig. Verder moet aan werkelijke betekenisvolle reductievoorstellen prioriteit worden gegeven, moeten ook reductievoorstellen met een ‘inhoudelijke’ component serieus worden genomen en is werkelijke deregulering noodzakelijk voor de realisatie van substantiële lastenverlichting voor burgers. Dit laatste betekent dat de grondhouding moet worden veranderd ten aanzien van regulering én deregulering moet worden veranderd. Ten slotte moet de overheid soms bereid zijn om op korte termijn kosten te maken, die op langere termijn voordelen opleveren en dient men bij nieuwe wet- en regelgeving rekening te houden met de lastendruk voor burgers.

Output: merkbaarheid

De merkbaarheid van de reductievoorstellen wordt ‘overall’ als laag getypeerd. De gesprekspartners wijzen daarvoor diverse oorzaken aan:

- In de definitie en aanpak worden de administratieve lasten voor de doelgroepen te weinig centraal gesteld.
- Sommige reductievoorstellen houden onvoldoende rekening met het werkelijk effect op de doelgroepen.
- Er is bij de departementen onvoldoende inlevingsvermogen, waardoor de input vanuit de praktijk onvoldoende landt in de reductievoorstellen.

- Sommige reductievoorstellen hebben een laag ‘merkbaarheidsgehalte’, omdat mensen er al weinig last van hadden.
- Er wordt te weinig rekening gehouden met cumulatie-effecten voor de doelgroepen, onder andere door gebrek aan integraal denken en (inter)departementale verkokering.
- Soms worden reductievoorstellen niet ervaren als een vermindering van de administratieve lasten.
- Ingrijpende veranderingen worden niet altijd beleefd als een verlichting, zeker niet als doelgroepen daar niet goed in worden begeleid.
- Decentralisatie brengt – ook in termen van beleving - voor burgers vaak geen merkbare effecten met zich mee.
- Er is sprake van een beginnende cultuuromslag en het kost tijd om die door te zetten.

In de interviews is ook gevraagd naar de manier waarop de merkbaarheid van de reductievoorstellen voor de doelgroepen kan worden versterkt. Hierop kwamen op hoofdlijnen de volgende suggesties:

- De definitie van administratieve lastenreductie moet opnieuw worden bekeken en daarbij moet meer rekening worden gehouden met de beleving van burgers.
- Bij het opstellen van reductievoorstellen moet vanuit de doelgroepen worden vertrokken. Het ‘terughalen’ van de profielen kan daar bij helpen.
- Mensen met een chronische ziekte of handicap moeten niet worden beschouwd als een kostenpost.
- De rechten van mensen zouden centraal moeten worden geregeld.
- Er moeten meer werkelijk merkbare reductievoorstellen worden gerealiseerd. Daarbij gaat het om integrale voorstellen die voor veel mensen merkbaar zijn.
- Er moet worden gewerkt aan een beter inlevingsvermogen bij de departementale vertegenwoordiging in de commissies.
- Er moet minder worden gereguleerd en beter worden gecommuniceerd over aantoonbare resultaten.
- Bij nieuwe wet- en regelgeving moet rekening worden gehouden met doelgroepen.

Ten slotte merken sommige leden op dat prioriteit moet worden gegeven aan de versterking van de merkbaarheid. Niet alleen omdat anders de aandacht verzwakt, maar ook omdat organisaties er veel tijd en moeite in steken en dat ook moeten kunnen ‘verkopen’.

Deel I Algemene Commissie: proces en output

In dit deel staan de uitkomsten van de interviews met de leden van de Algemene Commissie² voor wat betreft het proces en de output van de Algemene Commissie. Deze uitkomsten zijn aangevuld met de meningen van die leden van de gemengde commissies die aangaven zicht te hebben op het proces en de output van de Algemene Commissie.

De leden van de Algemene Commissie hebben (op onderdelen) ook uitspraken gedaan over proces en output van gemengde commissies. Deze uitkomsten zijn verwerkt in Deel 2 van dit rapport.

² Voor NOV/Civiq wordt hierbij gebruik voornamelijk gebruik gemaakt van uitspraken van Ronald Hetem (medewerker Algemene Commissie en lid van de VWS-commissie), uit het gecombineerde interview met hem en Els Berman. Dit omdat Els Berman vanaf 1 februari 2006 Tineke Ladders tijdelijk heeft opgevolgd en zij ten tijde van het interview nog geen bijeenkomst van de Algemene Commissie had bijgewoond.

1. Algemeen

1.1 Voorbereiding deelname aan Algemene Commissie

Voorbereiding via stukken & input van lidorganisaties.

Leden van de Algemene Commissie bereiden zich in interne overleggen voor op de vergaderingen van de Algemene Commissie, op basis van de stukken die voorhanden zijn. Daarnaast vragen zij ook lidorganisaties om input (Cock Vermolen/CSO, Iris van Bennekom/NPCF, Jan Laurier/Landelijke Cliëntenraad).

Hierbij merkt Iris van Bennekom (NPCF, lid Algemene Commissie en lid VWS-commissie) op dat zij zich vaak niet goed voorbereid voelt:

“Ik heb te weinig ‘bodem’. Ik weet weliswaar iets van VWS, maar dat is beperkte kennis. Van de andere departementen weet ik helemaal niets. Ik heb me ook wel vaak afgemeld of me laten vervangen, omdat ik niet het gevoel had een echte bijdrage te kunnen leveren. Feitelijk zou ik ook moeten weten wat er bijvoorbeeld precies bij Justitie, Financiën en VenW gebeurt.”

De uitkomsten uit de bijeenkomsten worden door de leden van de Algemene Commissie met regelmaat intern en aan lidorganisaties teruggekoppeld, vaak via reguliere overleggen.

1.2 Input uit de achterban

Bij de start is door de leden brede input vergaard uit de achterban.

Daarbij gaat het om de belangrijkste knelpunten per doelgroep, aan de hand van duidelijke en concrete voorbeelden.

“We hebben eerst vrij fundamenteel de ‘gebieden’ in beeld gebracht. Zo is er bijvoorbeeld voor ouderen met zorgvragen een opstelling gemaakt van meest voorkomende irritaties. In totaal negen punten waar ouderen het meeste last van hebben, waar de grootste pijn zit. Dat blijft aan de orde” (Cock Vermolen, CSO, lid Algemene Commissie).

“Op de bijeenkomst in Madurodam waren we met heel veel mensen uit de achterban en zij hebben met concrete voorbeelden aangegeven wat hen stoort in de zorg”(Iris van Bennekom, NPCF, lid Algemene Commissie en lid VWS-commissie).

Tijdens het traject blijkt het vergaren van input uit de achterban minder eenvoudig.

Want hoewel bijvoorbeeld NOV/Civiq wel pogingen doet, vinden vrijwilligers het onderwerp ingewikkeld en leeft het onvoldoende. Bij de NPCF vindt men het lastig om bij de achterban input te vergaren, omdat het overzicht ontbreekt.

“We hebben tussendoor in artikelen en via de website aandacht besteed aan dit onderwerp. Daar kregen we helaas weinig reacties op. Het leeft onvoldoende en het is ingewikkelde materie, maar het heeft ook een beetje met vrijwilligerswerk te maken: ‘je moet niet klagen, je moet het gewoon doen’. Om over regelingen te klagen is niet zo ‘vrijwilligers eigen’. Een ander punt is dat het gewoon veel tijd kost en die heeft men vaak niet” (Ronald Hetem, NOV/Civiq, medewerker Algemene Commissie en lid VWS-commissie).

“Als ik overzicht heb van wat er binnen de departementen speelt, dan zou ik ook met de lidorganisaties en met de andere leden van de Algemene Commissie kunnen afspreken: ‘Wie let nu waarop en hoe gaan we dat doen?’ Maar dat overzicht heb ik dus niet. En als je het zelf al niet goed kunt coördineren, hoe kun je het dan aan mensen in het land uitleggen?” (Iris van Bennekom, NPCF, lid Algemene Commissie en lid VWS-commissie).

Er worden in het algemeen meer knelpunten dan oplossingen aangedragen.

Bij het CSO, de Landelijke Cliëntenraad en NOV/Civiq worden in het algemeen meer knelpunten dan oplossingen neergelegd, alhoewel men wel bereid is mee te denken over oplossingen.

“In het algemeen zijn er op dit niveau (informatie-uitvraag vanwege de rijksoverheid, red.) meer knelpunten dan oplossingen aangedragen. Op lagere niveaus, waar het gaat om vereenvoudiging van formulieren, zijn de voorstellen veel concreter” (Jan Laurier, Landelijke Cliëntenraad, lid Algemene Commissie).

“Als je concreet doorvraagt ‘waar heb je dan last van’, dan wordt het moeilijk om aan te geven. We hebben het wel geprobeerd, bijvoorbeeld door te vragen: hoeveel tijd kost het, wat kost het, waar bestaat de irritatie uit? Maar de achterliggende gedachte bij vrijwilligers is altijd: ‘ik doe het voor anderen’, ‘ik doe goed’ en ‘ik heb alleen maar het goede voor, dus ‘waarom moeten er dan van die ingewikkelde regels worden gesteld?’ Daarom is iedereen ook wel geneigd om er – zeker op lokaal niveau – iets aan te willen doen. Want ook op lokaal niveau speelt het, denk bijvoorbeeld aan de talloze vergunningen die moeten worden aangevraagd” (Ronald Hetem, NOV/Civiq, medewerker Algemene Commissie en lid VWS-commissie).

2. Proces

2.1 Functioneren Algemene Commissie

In de beginfase functioneerde de Algemene Commissie goed.

In het bijzonder worden de probleem-erkenning, de agendasetting én de concretisering benoemd.

“Het is positief dat het nu op de kaart staat, dat erkend wordt dat patiënten - mensen die gebruik maken van zorg en welzijn - ongelooflijk veel last hebben van alle regels en dubbele dingen” (Iris van Bennekom, NPCF, lid Algemene Commissie en lid VWS-commissie).

“Ondanks alle kanttekeningen die je kunt maken denk ik dat het een goede zaak is dat het project draait. Dát een overheid zich bewust is van z’n ‘paarse krokodillen’”(Cock Vermolen, CSO, lid Algemene Commissie).

“De fase waarin de knelpunten op papier werden gezet, de urgentie van het probleem, de ontwikkeling van de profielen en het spoorboekje, dat vond ik een heel aardig proces. Dat spoorboekje maakt de belasting in uren heel duidelijk. In deze fase fungeerde de Algemene Commissie echt als klankbord” (Jan Laurier, Landelijke Cliëntenraad, lid Algemene Commissie).

“Ik waardeer dat BZK het zo enorm heeft aangejaagd en aangestuurd. Dat doen ze heel goed” (Hadewijch Cliteur, CG-Raad, medewerker Algemene Commissie en lid VWS-commissie).

De CG-Raad plaatst kanttekeningen bij het werken met verschillende bureaus.

“De Algemene Commissie heeft een aantal keer een bureau ingeschakeld om te bepalen wat de problemen zijn en hoe die in kaart kunnen worden gebracht. Maar dat waren steeds andere bureaus. Dus had je net het gevoel ‘wij hebben een traject doorlopen en de knelpunten in kaart gebracht’, dan kwam er weer een ander bureau en die ging dat hele traject opnieuw doen. Althans, zo kwam het op ons over. Toen de administratieve lasten waren gediagnosticeerd is een bureau ingeschakeld dat zei ‘hoe kunnen we deze administratieve lasten uitbesteden zodat de burgers daar geen last meer van hebben’. Dat vonden wij een wonderlijk traject. We hebben toen ook gezegd ‘misschien moet je het probleem aanpakken en niet hoe je de last aan een ander kunt overdragen’. Ik ben toen afgehaakt, omdat ik het een zinloos traject vond waar ik m’n tijd niet aan wilde besteden (Hadewijch Cliteur, CG-Raad, medewerker Algemene Commissie en lid VWS-commissie).

De filosofie van de profielen is niet doorvertaald in de verdere aanpak.

De leden van de Algemene Commissie merken op dat de uitwerking van reductievoorstellen per departement, niet aansluit bij filosofie van de profielen per doelgroep.

“We bleven als Algemene Commissie niet in de profielen zitten. We waren niet die zes mensen en gingen door de wereld heen en kregen de voorstellen per profiel neergezet. Zo van ‘voor die groep mensen

zijn die en die zaken nu veranderd” (Iris van Bennekom, NPCF, lid Algemene Commissie en lid VWS-commissie).

“Zoals de zaak nu is opgezet, is het nogal een Haagse aanpak. De 25 procent lastenreductie voltrekt zich in feite binnen de ministeries en voor een gedeelte in de discussie tussen Kabinet en Kamer. Maar waar het natuurlijk uiteindelijk om gaat is wat er in de samenleving gebeurt” (Jan Laurier, Landelijke Cliëntenraad, lid Algemene Commissie).

“Qua filosofie is men wel zover, maar in het aansturen van de processen zie je dat nog niet op dezelfde manier terug” (Cock Vermolen, CSO, lid Algemene Commissie).

Er is sprake van departementale verkokering bij de uitwerking van de reductievoorstellen.

Gesignaleerd wordt dat de reductievoorstellen te verkokerd worden uitgewerkt.

“Ik neem waar dat er schotten zijn tussen de diverse departementen. Ik weet bijvoorbeeld helemaal niet wat er bij Justitie gebeurt” (Iris van Bennekom, NPCF, lid Algemene Commissie en lid VWS-commissie).

“Je ziet echt de Haagse wereld van de verschillende paleizen, waar ieder toch een beetje z’n eigen naad naait” (Cock Vermolen, CSO, lid Algemene Commissie).

De NPCF maakt zich daarbij inhoudelijk zorgen over het gebrek aan afstemming.

Iris van Bennekom (NPCF, lid Algemene Commissie en lid VWS-commissie) licht dit toe aan de hand van het voorbeeld van de afstemming van de Persoonlijke Internet Pagina (PIP) en het elektronisch patiëntendossier:

“Dan zit ik bij de commissie administratieve lastenvermindering burgers en wordt daar de PIP gepresenteerd, wat op zich een mooi systeem is. Aan het eind van de presentatie wordt verteld dat er nog een interactie moet komen én dat er nog vraagstukken zijn op het gebied van privacy, het gebruik van het burgerservicenummer, veiligheid, de autorisatie, de authenticatie... Daarop vroeg ik: wordt dat nu hetzelfde geregeld als de regels rond het elektronisch patiëntendossier en al deze items bij VWS? De minister keek mij aan alsof hij water zag branden. Andere mensen riepen nog gauw ‘ja, dat gaat gebeuren’. Maar ik werd daar niet gerust over. Toen ik dat navroeg bij VWS zeiden ze: ‘nee hoor, daar hebben we écht afspraken over met BZK’. Dan denk ik: ‘nou ..’”.

Maar haar zorg geldt ook breder:

“Is er ook een interdepartementale coördinatie, zodat de ontwikkeling van bijvoorbeeld de PIP zal aansluiten bij ontwikkelingen in de zorg? De nieuwe wetgeving, uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning of problemen met de zorgverzekeringswet of de AWBZ... Gaan we dat allemaal goed via de PIP doen? Zit het er nou in? Wordt de PIP van meet af aan echt de frontoffice voor de mensen die hen toegang geeft tot de wereld van zorg en welzijn? Of opent de VNG straks weer met iedereen een zorgloket? Of gaan we naar zorgloket.nl, ik noem maar wat, waardoor je via de PIP weer op een nieuwe manier moet inloggen om alleen maar te worden doorverwezen?”.

Er is behoefte aan meer coördinatie en regie.

Om bij de departementale uitwerking van de reductievoorstellen toch voldoende samenhang te waarborgen is meer coördinatie en regie nodig

“Ik vind dat er betrekkelijk weinig coördinatie en regie is als het gaat om de processen zoals die zich bij de verschillende departementen afspelen” (Cock Vermolen, CSO, lid Algemene Commissie).

Door de NPCF wordt opgemerkt dat er ook intern behoefte is aan overzicht en coördinatie. Dit heeft te maken met de veelheid aan commissies en werkgroepen bij de trajecten in het kader van administratieve lastenreductie.

“Ik heb wel eens gezegd dat dit traject een administratieve last is voor de patiëntenbeweging. Ik ken dan een aantal commissies in dit kader, maar mensen uit mijn achterban zitten nog in allerlei andere commissies en werkgroepen. Het is voor ons heel ingewikkeld om dat allemaal af te stemmen en te coördineren. Wij vinden ook zelf dat we het niet meer goed doen; dit heb ik ook besproken met de medewerkers van de ouderenbonden en de CG-Raad. Zij vinden ook dat ze het eigenlijk niet goed doen, omdat je er niet echt inzit en geen resultaat van ziet. Tja, dan zeg ik op het laatste moment af of vraag of een collega even namens mij wil gaan. Zo hou je het schip net drijvend. De patiënten/consumenten-organisaties zouden met z'n allen een klein projectteam moeten hebben: wat gebeurt nu waar en wat wordt waar afgesproken? Om zo in de gaten te houden welke voorstellen waar liggen en om te beoordelen of het één niet strijdig is met het ander. En of er ook wel wordt gekoppeld” (Iris van Bennekom, NPCF, lid Algemene Commissie en lid VWS-commissie).

Men signaleert problemen met de coördinatie en regie.

Hoewel de leden van de Algemene Commissie benadrukken dat het Programmabureau de coördinerende rol zo goed mogelijk probeert in te vullen, signaleert men dat de coördinatie tussen én binnen de departementen niet altijd even goed lukt.

“De Algemene Commissie is van BZK. Dit betekent dat BZK de betreffende onderwerpen zelf niet in portefeuille heeft. Daardoor is men in de operationalisering en de verzilvering van de oplossingen afhankelijk van interdepartementale collegialiteit. Van ‘hé, dat zien wij ook als knelpunt, dat gaan we aanpakken’. Maar andere departementen kunnen andere belangen of ideeën hebben. Dat verklaart denk ik voor een groot deel de vertraging in het proces” (Hadewijch Cliteur, CG-Raad, medewerker Algemene Commissie en lid VWS-commissie).

“Maar men is ook daar niet in staat, of nog niet in staat om ook echt de diepte in te gaan. En met ons te communiceren of te signaleren. Bijvoorbeeld: ‘Bij Financiën gebeurt dit en dat, wat vinden jullie daarvan?’. Dat zijn toch losstaande entiteiten, nog los van het feit dat zelfs binnen het BZK-traject die coördinatie een probleem is. Dat komt doordat er zoveel commissies zijn” (Iris van Bennekom, NPCF, lid Algemene Commissie en lid VWS-commissie).

“Ik heb vorige week nog bij VWS gezeten. Dat ging over de wijziging van de structuur voor de deskundigheidsbevordering. Toen zei ik: ‘ja, maar als je nu een structuur voor deskundigheidsbevordering gaat opzetten, dan kijk je toch ook naar vrijwilligerswerk op andere terreinen?’ Nou, nee dus. Als je dan

zegt: 'maar u bent toch het coördinerend departement voor vrijwilligerswerk', is de reactie: 'ja, maar nee, dat doen we niet'. Al heeft dit niets te maken met de administratieve lastenverlichting burgers, het illustreert wel dat er heel departementaal wordt gedacht én dat coördinerende verantwoordelijkheden niet worden opgepakt" (Els Berman, NOV/Civiq, lid Algemene Commissie).

Sommige leden van de Algemene Commissie vragen zich af of andere departementen de coördinatie en regierol van BZK wel accepteren.

"Ik heb het gevoel dat de lijnen tussen de processen zoals die lopen bij de afzonderlijke ministeries enerzijds en de Algemene Commissie anderzijds, niet erg stevig zijn. Met andere woorden: dat de aansturing die wordt gegeven vanuit BZK niet echt wordt geaccepteerd" (Cock Vermolen, CSO, lid Algemene Commissie).

"Ik heb zelf één vergadering van de Algemene Commissie bijgewoond, de eerste of de tweede. Vanaf een afstand heb ik het idee dat ze redelijk machteloos zijn. Want met wat in je handen ga je nu naar andere departementen toe om te zeggen 'ik wil dat dit of dat gebeurt?'" (Ronald Hetem, NOV/Civiq, medewerker Algemene Commissie en lid VWS-commissie).

"Ik denk dat daarom de aanpak van BZK niet werkt. Dat het daarom zo stroperig is. Heel veel intenties en goede bedoelingen, maar in het praktisch realiseren van iets kun je helemaal niets coördineren. Want als de één zijn coördinerende rol niet oppakt, dan accepteren ze die ook van een ander niet. Dat is de andere kant van de medaille" (Els Berman, NOV/Civiq, lid Algemene Commissie).

De Algemene Commissie heeft feitelijk twee rollen en die wringen soms.

De leden van de Algemene Commissie fungeren niet alleen als klankbord voor BZK als het gaat om departementsoverstijgende reductievoorstellen, maar ook om reductievoorstellen van BZK zelf. Jan Laurier (Landelijke Cliëntenraad, lid Algemene Commissie) geeft aan dat die twee rollen soms wringen.

"De Algemene Commissie fungeert ook als klankbord voor BZK en heeft dus een soort een dubbelfunctie. Maar het wringt daar dan toch een beetje met de rol waarin je uiteindelijk gevraagd bent en de rol die de meer gespecialiseerde commissies op de departementen spelen".

Er wordt soms te voorzichtig en te compleet geopereerd.

Hoewel men de complexiteit van de materie onderkent, geven sommigen aan dat er naar hun mening niet veel vaart in het proces zit.

"Ik vind dat er nogal eens te voorzichtig en te compleet wordt geopereerd. Zo blijven de vergadermomenten ook intact als er gewoon weinig te bespreken is. Dus er zit gewoon niet zo gek veel schot in. Op een gegeven moment moet je dat dan maar gewoon constateren" (Cock Vermolen, CSO, lid Algemene Commissie).

"Er is ook een Algemene Commissie op bestuurlijk niveau waar Pechtold bij is betrokken. Daar is een aantal keer met pijn en moeite een datum voor gevonden en net zoveel keren weer afgezegd. Dus dan

had je de mensen strak staan en dan gaat het niet door. De eerste twee keer is dat niet erg, maar de vierde keer ...” (Hadewijch Cliteur, CG-Raad, medewerker Algemene Commissie en lid VWS-commissie).

2.2 Hoe kan het functioneren van de Algemene Commissie worden versterkt?

In de verdere aanpak moet de burger centraal staan.

In de gesprekken met Jan Laurier (Landelijke Cliëntenraad) en Iris van Bennekom (NPCF) kwam het idee naar voren om de verdere aanpak sterker te relateren aan de profielen.

“Ik zeg niet dat we de ‘Haagse aanpak’ helemaal los moet laten, maar je moet er iets naastzetten. Ik vind dat je een manier moet bedenken om terug te komen bij die burger. Ik denk dat ook wij een salto moeten maken door het vanuit de burger te beredeneren. De profielen waren in de aanzet uitstekend, ook om het inzichtelijk te maken voor de mensen die aan de kant van de regels zaten. Maar nu moet het als het ware vlees en bloed krijgen” (Jan Laurier, Landelijke Cliëntenraad, lid Algemene Commissie).

“Als je in de Algemene Commissie zegt: ‘we hebben acht mensen en acht profielen. En ieder eigent zich de verantwoordelijkheid voor een profiel toe dat niet direct met de eigen achterban te maken hoeft te hebben, maar wat de leden gewoon doen voor dit traject. En als wij dan per departement ontvangen wat er voor die doelgroep gebeurt (...) Dan kunnen we veel concreter aan de slag” (Iris van Bennekom, NPCF, lid Algemene Commissie en lid VWS-commissie).

Hadewijch Cliteur (CG-Raad, medewerker Algemene Commissie en lid VWS-commissie) plaatst daarbij de kanttekening dat er dan wel rekening moet worden gehouden met overlappen tussen de doelgroepen.

“Met een aanpak per profiel ben je er niet helemaal, want je gaat dan uit van één doelgroep per keer. Terwijl je ook rekening moet houden met de overlappings tussen de doelgroepen. Er zou een veel sterkere interdepartementale aanpak moeten komen. Het probleem daarbij is de vraag wie waarvoor verantwoordelijk is en wie kan de ander ook dwingende eisen en taakstellingen opleggen” (Afke Berkhout, CSO, lid VWS-commissie).

Op basis van een totaaloverzicht moet worden bepaald welke acties nodig zijn.

“Ik denk dat we daar iets aan kunnen doen, door in eerste instantie toch het totaal een keer in overzicht te brengen. En gezamenlijk met de Algemene Commissie te kijken ‘wat gebeurt er nu vanuit het burgerperspectief en hoe staan we daarin?’. Wat zijn dan voor het komende jaar aandachts- en speerpunten en op welk niveau? Wat moeten daar dan voor concrete activiteiten op ontwikkeld worden? En ja, wie kan dat gaan doen?” (Iris van Bennekom, lid Algemene Commissie en lid VWS-commissie).

Meer pragmatiek in de aanpak kan helpen.

“Op het moment dat je ziet dat de doelstelling niet wordt gehaald, krijg je de vraag van ‘is het nu die 25 procent waar het om gaat, of zijn we een stuk verder als we de ergste pijn of de grootste irritaties aanpakken?’ Dan komt er ook weer pragmatiek in de aanpak. Op zichzelf vind ik dat goed. Ik snap wel dat als een commissie start dat je een kwantitatieve doelstelling formuleert, maar dan kom je erachter dat het niet werkt. Dan getuigt het misschien van wijsheid om liever de grootste ergernis aan te pakken dan een heleboel kleine problemen waar niemand zich zorgen over maakt. Maar dat is ook voortschrijdend inzicht” (Cock Vermolen, CSO, lid Algemene Commissie).

“Natuurlijk moet je ook niet de ambitie hebben om op alle vragen antwoord te geven” (Jan Laurier, Landelijke Cliëntenraad, lid Algemene Commissie).

De coördinatie- en regierol moet steviger worden ingevuld.

Daarbij vragen sommige leden zich af of die rol niet beter bij het ministerie van Financiën kan worden belegd.

“Minister Pechtold zit er bij, dat is degene die het bij zijn collega's moet aangeven. Via zijn collega-ministers en -staatssecretarissen zou het de andere organisaties in moeten dalen. Ik denk dat meer gebruik moet worden gemaakt van ‘de lijn’. Want de minister heeft daar gewoon een belangrijke taak in en die zou sterker moeten worden uitgeoefend” (Ronald Hetem, NOV/Civiq, medewerker Algemene Commissie en lid VWS-commissie).

“De regiefunctie kan worden versterkt. Ik zou me kunnen voorstellen dat Financiën het verhaal verder trekt. Dat is niet onlogisch, omdat Financiën overal in zit. Dat zou de coördinerende rol wel goed doen” (Cock Vermolen, CSO, lid Algemene Commissie).

“Zoals ik het nu begriip moet Financiën de reductie in z'n totaliteit realiseren en is Financiën ook verantwoordelijkheid voor de winst aan het eind van dit plaatje, maar ligt de coördinatie bij BZK. Dan kun je je afvragen of je als BZK wel kunt sturen. Of dat je je collega-minister kunt zeggen dat hij het te krap heeft gedefinieerd, of te weinig aandacht besteed heeft aan...” (Iris van Bennekom, NPCF, lid Algemene Commissie en lid VWS-commissie).

“Het gaat uiteindelijk toch om het geld. En in die zin zou de coördinerende rol wellicht bij Financiën moeten worden belegd. Ik zeg niet dat het dan voor elkaar komt, want dan staat bij alles vooral het financiële perspectief centraal: wat levert het de Rijksoverheid financieel op? En dat is niet het perspectief van waaruit wij kijken. Maar als je hebt over dwingende aanwijzingen is Financiën misschien wel het enige departement dat dat kan. Maar dan heeft men nog niet de inhoudelijke deskundigheid en bodem. Want met alleen maar cijferaars en rekenmeesters red je het ook niet. Toch zou het niet vreemd zijn om die rol daar neer te leggen, want Financiën stuurt ook altijd interdepartementale beleidsonderzoeken aan, zoals bijvoorbeeld nu het interdepartementaal beleidsonderzoek AWBZ” (Afke Berkhout, CSO, lid VWS-commissie).

3. Output Algemene Commissie

3.1 Mening over departementsoverstijgende voorstellen

Het streven naar vermindering van administratieve lasten is in een moeilijke tijd gepland.

Vrijwel alle gesprekspartners wijzen op de toename van nieuwe wet- en regelgeving.

“Aan de ene kant krijgt men meer oog voor de burger en ontstaan er ook mogelijkheden. ICT biedt geweldig veel mogelijkheden om het de burger gemakkelijk te maken. Tegelijkertijd komt er heel veel nieuwe regelgeving op de burger af, waar men last van heeft. Dit heeft ook te maken met de collectieve arrangementen die we in de postverzorgingsstaat loslaten: het is veel meer maatwerk, specifiek gericht, bijzondere arrangementen spelen een rol. Dat heeft alles te maken met de nieuwe relatie overheid-burger. Dus aan de ene kant zeg je dat je het burgers makkelijk wilt maken en de administratieve lastendruk wilt verminderen, aan de andere kant zadel je burgers op met meer eigen verantwoordelijkheid en eigen inbreng. Door dat beleid neemt de druk juist toe. Het is dus eigenlijk dweilen met de kraan open en er valt weinig tegen te doen. Het ene gebeurt, maar het andere ook” (Cock Vermolen, CSO, lid Algemene Commissie).

Men waardeert de acties om het onderwerp op de agenda te zetten en te houden.

“De Algemene Commissie heeft het probleem op de kaart gezet. Dat is goed, ook omdat er nu oor voor is voor de administratieve lastendruk. Je ziet nu ook dat er artikelen in de krant verschijnen en dat Pechtold zich er sterk voor maakt. Dat vind ik wel meerwaarde. Eerst was de hoeveelheid rompslomp helemaal geen item. Een goed element is dat een aantal oplossingen die wij al jaren aandragen, nu wat meer aandacht krijgen (Hadewijch Cliteur, CG-Raad, medewerker Algemene Commissie en lid VWS-commissie).

“Wat ik de Algemene Commissie vooral zie doen is pushen en stimulerende acties ondernemen om de zaak op een goede manier op de agenda te krijgen. We hebben laatst de gemeente Wychen een prijs gegeven, omdat die op een heel actieve wijze burgers benadert. Niet op een paarse krokodil-manier, maar actief en vriendelijk en met oog voor de problemen van de burgers, de burgers tegemoet treden. Dat haalt een hoop irritatie weg. Er is een paar maanden terug in Utrecht zo'n conferentie georganiseerd. Ik vind dat de Algemene Commissie met deze dingen op een aardige manier aan de weg timmert en publiciteit zoekt om dit item op de agenda te zetten” (Cock Vermolen, CSO, lid Algemene Commissie).

Er is waardering voor voorstellen die slim gebruik maken van ICT.

Niet in de laatste plaats, omdat deze departementsoverstijgende voorstellen in potentie een hoge merkbaarheid hebben voor de doelgroepen.

“De departementsoverstijgende voorstellen die te maken hebben met het koppelen van bestanden, de gedachtevorming op dit punt, vind ik heel positief. Waar het nu op aankomt is dat er mogelijkheden worden gevonden om dat ook te realiseren. Daar zit potentieel veel merkbaarheid in voor de doelgroepen. Ik ben

wel optimistisch over de mogelijkheid om zaken te koppelen, makkelijker te maken (Cock Vermolen, CSO, lid Algemene Commissie)”.

“Ik heb departementsoverstijgende voorstellen gezien, met name de automatisering die daarin naar voren wordt geschoven. Er waren concrete voorstellen met betrekking tot automatisering, zoals ‘maak formulieren eenvoudiger’. Maar is er ook een mogelijkheid om er voor te zorgen dat de formulieren voor een groot deel voor-ingevuld zijn, zodat je niet elke keer opnieuw dezelfde informatie hoeft aan te leveren. Dat is niet alleen departementsoverstijgend, maar zelfs overheidsoverstijgend, waar men op lokaal niveau ook van kan leren. Volgens mij zijn ze daar nu mee bezig. Ik kan echter niet zeggen dat ze er al resultaten op hebben behaald” (Ronald Hetem, NOV/Civiq, medewerker Algemene Commissie en lid VWS-commissie).

“Het aansluiten van bestanden kan een grote meerwaarde hebben, omdat mensen niet steeds dezelfde gegevens hoeven in te vullen. Dat raakt aan de kwijtschelding van de gemeentelijke belastingen, aan de aanvraag van bijzondere bijstand bij gemeenten, aan de aanvullende AOW. Als standaardgegevens centraal worden geregistreerd, wordt de toekenning van zaken ook gemakkelijker. Want voor veel ouderen is dat veelal te ingewikkeld en het geeft veel rompslomp” (Afke Berkhout, CSO, lid VWS-commissie).

“Ik kan niet heel goed zeggen of ik de departementsoverstijgende voorstellen heel goed vind of echt iets vind bijdragen. Een aantal van die dingen zitten nog middenin het proces. Op dit moment beperkt het zich veelal nog tot knelpunten waar men iets aan wil doen, terwijl ‘het hoe’ vaak nog niet duidelijk is. Zo van ‘er wordt een interdepartementale commissie ingesteld die zich gaat bezighouden met de indicatiestellingen’. Ja, en dan? Wat is de planning? Wanneer is het klaar? Wanneer kan ik tegen de achterban zeggen van: ‘Hé, er is iets voor je geregeld?’” (Hadewijch Cliteur, CG-Raad, medewerker Algemene Commissie en lid VWS-commissie).

Er kan harder worden getrokken aan departementsoverstijgende reductievoorstellen.

“De bijeenkomst in Utrecht in het Spoorwegmuseum vond ik wel aardig opgezet. Maar hoewel het de bedoeling was om over oplossingen te discussiëren, werden ook daar de geconstateerde knelpunten nog eens voor het voetlicht gebracht” (Hadewijch Cliteur, CG-Raad, medewerker Algemene Commissie en lid VWS-commissie).

“Als wij vanuit cliëntperspectief kijken, dan gebeurt er weinig concreets voor deze groep” (Else Roetering, Landelijke Cliëntenraad, medewerker Algemene Commissie en plaatsvervangend lid SZW-commissie).

3.2 Hoe kan de output van de Algemene Commissie worden versterkt?

Door te werken met een aanpak vanuit de profielen.

Dit leidt naar mening van een aantal gesprekspartners tot meer samenhangende reductievoorstellen. Bovendien kan het de slagkracht van de Algemene Commissie versterken.

“Als je je aan de profielen vasthoudt en constateert dat een mevrouw binnen dat profiel er niets van merkt, omdat een ander iemand het haar lastiger maakt, dan kun je daar ook actie op ondernemen. Ik zeg

niet dat de centrale overheid dan de regie moet terugpakken, maar je kunt wel zeggen 'dit is vanuit burgers gezien onacceptabel'. En de Algemene Commissie gaat op pad. Als je een aantalgelijksoortige zaken constateert, kan de Algemene Commissie zelfs een soort 'taskforce' op pad sturen, die de veroorzaker van de problemen aanspreekt en zegt 'dat het afgelopen moet zijn' of 'dat er oplossingen moeten komen'" (Iris van Bennekom, NPCF, lid Algemene Commissie en lid VWS-commissie).

"De cumulatie van lasten voor de doelgroepen is bijna nergens in beeld. We geven het elke keer wel aan, maar het komt niet door. Ook niet in de Algemene Commissie. Ze hebben toen wel die profielen gemaakt en daar waren ze heel goed mee op weg. Hoewel ik het wel apart vind dat je daar een profiel voor moet maken, terwijl wij gewoon mensen kunnen aanwijzen in de zin van 'daar gaat het over'" (Hadewijch Cliteur, CG-Raad, medewerker Algemene Commissie en lid VWS-commissie).

De Algemene Commissie zou beter inzicht moeten krijgen in departementale voorstellen.

"Het probleem is deels dat de Algemene Commissie afhankelijk is van wat de dames en heren er op de verschillende departementen van maken. Het is lastig dat te veranderen. Een ander probleem is dat je 'know how' nodig hebt over hoe de regelgeving in elkaar zit. Bijvoorbeeld om te kunnen beoordelen welke uitvraag minimaal nodig is om een aanvraag te realiseren en of dat een tandje lager zou kunnen. Voor een deel is het ook het spel wat er wordt gespeeld, want ook technische verhalen kun je inzichtelijk maken" (Else Roetering, Landelijke Cliëntenraad, medewerker Algemene Commissie en plaatsvervangend lid SZW-commissie).

Bij departementsoverstijgende voorstellen aandacht besteden aan algemene 'principes'.

Afke Berkhout (CSO, lid VWS-commissie) noemt twee voorbeelden.

"Bij veel zaken zou het principe moeten worden toegepast dat 'bij geen wijziging, toekenning volgt'. Dat hebben we ook heel duidelijk bepleit bij de zorgtoeslag. Het CSO heeft hier voorgesteld het formulier voor de zorgtoeslag voor-ingevuld naar de mensen te sturen, samen met de boodschap dat men alléén hoeft te reageren als de gegevens niet kloppen. Reageert men niet dan wordt de zorgtoeslag gewoon uitgekeerd. Deze procedure wordt bijvoorbeeld nu al gevolgd bij de voorlopige teruggave".

"Het is ook belangrijk dat begrippen in formulieren eenduidig worden gehanteerd. Neem bijvoorbeeld 'inkomen'. Want wat is 'inkomen'? Dat wordt heel verschillend gedefinieerd én begrepen. Dit voorbeeld hebben we bij voorganger van de huidige minister van Bestuurlijke Vernieuwing, Thom de Graaf, naar voren gebracht".

De Algemene Commissie moet 'best practices' blijven uitventen.

De wijze waarop de Algemene Commissie goede praktijkvoorbeelden voor het voetlicht brengt, moet worden voortgezet. Daarbij doet zich de vraag voor hoe bredere toepassing kan worden gestimuleerd.

"We zijn op verschillende niveaus nogal wat 'best practices' tegengekomen. Die zijn op de bijeenkomst in Utrecht gepresenteerd en dat werkt wel stimulerend. Er ligt voor de Algemene Commissie een taak om

ministeries, maar ook andere overheden met 'best practices' en successen te confronteren en daarmee de paarse krokodil nog meer tot een item te maken (Cock Vermolen, CSO, lid Algemene Commissie)

"Het werken met positieve voorbeelden is een zinvolle aanpak. De Algemene Commissie heeft ook een rol gespeeld bij de selectie van die voorbeelden. Daar zitten hele mooie bij. Maar dan doet de vraag zich wel voor of die voorbeelden ook daadwerkelijk een 'voorbeeld' zijn en geen incident" (Jan Laurier, Landelijke Cliëntenraad, lid Algemene Commissie)

Meer en betere communicatie is belangrijk.

De leden van de Algemene Commissie vinden dat er meer en beter zou moeten worden gecommuniceerd over de behaalde resultaten.

"Waar je écht reduceert, moet je dat ook herkenbaar terug laten komen. En dat ook heel goed communiceren, met voorbeelden van concrete situaties" (Jan Laurier, Landelijke Cliëntenraad, lid Algemene Commissie).

"Voor de beleving van burgers 'dat er wat aan gedaan wordt' zouden we veel meer richting publiek moeten communiceren. Daar is wel meer menskracht voor nodig. Ik zeg absoluut niet dat de NPCF die moet krijgen, maar er moet hiervoor wel menskracht beschikbaar komen " (Iris van Bennekom, NPCF, lid Algemene Commissie en lid VWS-commissie).

Meer overzicht en inzicht is daarbij een andere belangrijke voorwaarde voor de NPCF:

"Tot op heden heb ik geen overzicht per departement (lijst met reductievoorstellen, red.) gezien en heb ik het ook niet kunnen uitdragen. Ik heb de minister ook niet kunnen zeggen van 'dat zijn allemaal mooie dingen, die zijn ook allemaal mooi gebeurd', om vervolgens te kunnen vragen of we een Postbus 51-campagne kunnen opzetten, zodat we mensen laten zien dat er in dit land inmiddels een aantal zaken vereenvoudigd zijn" (Iris van Bennekom, NPCF, lid Algemene Commissie en lid VWS-commissie).

Deel II Gemengde commissies: proces en output

In dit tweede deel worden de uitkomsten beschreven met betrekking tot het proces en de output van de gemengde commissies. Dit gebeurt aan de hand van de interviews met (plaatsvervangende) leden van de gemengde commissies, aangevuld met uitspraken van sommige leden van de Algemene Commissie die zicht hebben op het functioneren van de gemengde commissies.

4. Algemeen

4.1 Voorbereiding op – en terugkoppeling van - deelname aan gemengde commissie

Voorbereiding met lidorganisaties.

De leden bereiden de bijeenkomsten van de gemengde commissies voor via intern overleg en overleg met vertegenwoordigers van hun lidorganisaties. Frenk Twiss (ANWB, lid VenW-commissie) geeft aan dat de voorbereiding alleen intern gebeurt: collega's met specifieke kennis terreinen worden geraadpleegd.

Voorbereiding is soms lastig, door late aanlevering van commissiestukken.

Zowel een lid van de VWS-commissie, als een lid van de SZW-commissie, wijzen er op dat de stukken vaak laat komen, waardoor de voorbereiding soms lastig is:

“Ik probeerde de stukken van de werkgroep onmiddellijk door te geven aan de beleidsmedewerkers van de aangesloten lidorganisaties. Met de vraag om reacties en om met voorbeelden te komen. Zo werken wij eigenlijk altijd. Maar in dit geval was dat wel wat moeizaam, omdat de stukken vaak te laat kwamen om zo 'n traject goed en zorgvuldig voorbereid te kunnen doorlopen. Dat heb ik als handicap ervaren” (Afke Berkhout, CSO, lid VWS-commissie).

“De voorbereiding is wel eens moeilijk, want we krijgen de stukken meestal vrij laat. Dan heb je dus ook geen tijd om de stukken met de Landelijke Cliëntenraad voor te bereiden” (Jan Zwanepol, Landelijke Cliëntenraad, lid SZW-commissie).

Uitkomsten van de bijeenkomsten van de gemengde commissies worden door leden teruggekoppeld aan hun eigen organisaties en aan de lidorganisaties.

4.2 Input uit de achterban

Input uit de achterban via lidorganisaties.

Input uit de achterban verkrijgen de leden via de lidorganisaties. Frenk Twiss (ANWB, lid VenW-commissie) geeft aan dat hij de input intern vergaart via collega's met specifieke kennis terreinen.

“Ieder heeft zo z'n kennisgebied en binnen dat kennisgebied ook kennis van wat leden willen. Wel met beperkingen natuurlijk. Maar we houden ook regelmatig enquêtes onder onze leden om te weten hoe ze over dingen denken. Met al die informatie ga je dit proces in”.

Aan het begin van het traject is er in het algemeen veel input geleverd.

Het gaat daarbij om de belangrijkste knelpunten per doelgroep.

“Met NOC/NSF en Scouting hadden we van tevoren een top tien – of top vijf, dat weet ik niet meer precies - van wet- en regelgeving opgesteld waar het vrijwilligerswerk heel veel last van heeft. Die hebben wij ingebracht, bij BZK al. Daar zat onder andere de Drank- en Horecawet bij, de Warenwet en de Tabakswet” (Ronald Hetem, NOV/Civiq, medewerker Algemene Commissie en lid VWS-commissie).

“We hebben veel signalen uit onze achterban gehoord en gesystematiseerd” (Jannie Lagendijk, CG-Raad, plaatsvervangend lid SZW-commissie).

Tijdens het traject wisselt dit beeld.

In de SZW-commissie was de input van de leden eerst nog wat mager, niet in de laatste plaats vanwege de ingewikkeldheid van de materie. Gaandeweg is op specifieke punten wel meer input geleverd, óók in de vorm van oplossingen.

“De eerste vergaderingen vond ik niet zo positief. Later kreeg je ook wat zicht op het geheel. Daardoor kon je ook beter aangeven wat er nodig is voor de vermindering van administratieve lasten” (Henk de Jong, Landelijke Cliëntenraad, plaatsvervangend lid SZW-commissie).

“Hoewel er meer knelpunten dan oplossingen werden aangedragen, werd een aantal mensen uit de SZW-commissie enthousiast over bijvoorbeeld het elektronisch dossier. Klaarblijkelijk leeft het wel en is het ook wel over te brengen. En is men ook wel snel aan het meedenken over hoe dat dan kan” (Jan Laurier, Landelijke Cliëntenraad).

“Ik heb veel input gegeven, vanuit mijn werkzaamheden. Bijvoorbeeld met betrekking tot de hoeveelheid formulieren, de hoeveelheid vragen in de formulieren, de onduidelijkheid van de vragen, et cetera. Daarbij heb ik ook oplossingen aangedragen” (Jan Zwanepol, Landelijke Cliëntenraad).

Leden van de VWS-commissie geven aan dat het vergaren van input tijdens het traject lastig was. Deels omdat het onderwerp ingewikkeld is en onvoldoende leeft bij de doelgroepen (NOV/Civiq) en deels omdat de interne betrokkenheid gaande het traject is afgenomen (CSO).

“Ik kreeg eigenlijk bijna geen input uit de achterban en de input die ik kreeg was ook marginaal. Maar dat kwam omdat ik de stukken laat kreeg en ik er daardoor druk op moest zetten. Aan de andere kant zegt het ook iets over de afgenomen interne betrokkenheid. In het begin was het gevoel van urgentie er absoluut” (Afke Berkhout, CSO, lid VWS-commissie).

De ANWB heeft via interne brainstorms input geleverd voor de VenW-commissie.

“Daar kwamen ook echt zaken uit die ik niet had bedacht. Dus dat was wel een zinvol proces” (Frenk Twiss, ANWB, lid ANWB-commissie).

5. Proces gemengde commissies

5.1 Functioneren gemengde commissies

5.1.1 SZW-commissie

De Landelijke Cliëntenraad merkt op dat de SZW-commissie in aanvang moeizaam functioneerde. Later is dat verbeterd.

Dit had mede te maken met het krijgen van oog en oor voor elkaars doelstellingen en drijfveren.

“Ik zie bij onze mensen in de SZW-commissie een omslag van - in aanvang - enorme scepsis naar – laat ik zeggen – gevoel voor het onderwerp” (Jan Laurier, Landelijke Cliëntenraad, lid Algemene Commissie).

“Het zijn ambtelijke stukken en ambtenaren die reageren dan wat afstandelijk. Althans, zo komt het bij ons over. Na een paar vergaderingen kwam je er achter wat de doelstelling nou precies was. Op het ministerie wordt heel anders gesproken dan op de werkplek” (Jan Zwanepol, Landelijke Cliëntenraad, lid SZW-commissie).

Bij de samenstelling van de commissie worden kanttekeningen geplaatst.

Jannie Lagendijk (CG-Raad, plaatsvervangend lid van de SZW-commissie) geeft aan dat de CG-Raad geen ‘vanzelfsprekend’ lid is van de commissie. Dit omdat SZW een onderscheid maakt onderscheid tussen chronisch zieken en gehandicapten enerzijds en uitkeringsgerechtigden anderzijds.

“In de SZW-commissie ben ik plaatsvervangend lid, omdat wij er namens de Landelijke Cliëntenraad zitten. Ook een beetje ‘binnengedrongen’, want ik ben vaker aanwezig dan een plaatsvervanger misschien hoort te zijn”.

Dit heeft ook consequenties voor het bepalen van de administratieve lasten voor de doelgroepen. Jannie Lagendijk:

“Ik heb herhaaldelijk aangedrongen op het cumuleren van groepen, daar waar het gaat om uitkeringsgerechtigden met een chronische ziekte en/of een handicap. Want de reductievoorstellen voor deze groepen hebben nog niet het effect dat wij hoopten. Maar dat is dus een soort semantische discussie. Want als je iemand uitkeringsgerechtigde noemt, dan telt hij niet mee voor de doelgroep gehandicapten en chronisch zieken. Ik heb meerdere malen gezegd dat dit eigenlijk niet kan. En, dat als zij geen rekening houden met die cumulaties, dat wij dat straks aan de Kamer zullen melden”.

De leden waarderen dat er mensen uit de praktijk in de commissie zitten. Henk de Jong (Landelijke Cliëntenraad, plaatsvervangend lid SZW-Commissie) merkt wel op dat de commissie grotendeels uit ambtenaren en beleidsmakers is samengesteld.

“Er zitten ambtenaren en beleidsmakers in de commissie. Niet alleen van SZW, maar bijvoorbeeld ook van de SVB. En geen mensen van de praktijk, althans zo kwam dat bij mij over. Behalve wij drieën van de Landelijke Cliëntenraad die direct met de praktijk te maken hebben. Vanwege de grote afstand tot de praktijk, is het lastig om dan duidelijk te maken waar het in de praktijk omgaat”.

Jannie Lagendijk (CG-Raad, plaatsvervangend lid SZW-commissie) vraagt zich af of sommige leden uit de commissie binnen de eigen organisaties wel voldoende slagkracht hebben.

“We hebben onze twijfel uitgesproken over de vraag of degenen die namens het departement de projectverantwoordelijkheid hebben, wel over voldoende ingangen beschikken om de dingen door te leiden”.

“Ik vraag me ook af of de mensen die vanuit de ZBO's in de commissie zitten, in hun eigen organisaties voldoende macht of kracht kunnen ontwikkelen”.

De frequentie van overleg bestempelt men als voldoende voor het vaststellen van hoofdlijnen.

Jan Zwanepol (Landelijke Cliëntenraad, lid SZW-commissie) merkt echter op dat de frequentie onvoldoende is voor het boeken meer en sneller resultaat.

“We komen ongeveer eens per twee maanden bijeen. Dat is niet voldoende als ik hoor dat het Kabinet meer voortgang wil boeken”.

De leden geven aan dat er in het algemeen voldoende ruimte was om input te leveren.

Hoewel sommige bijeenkomsten zich kenmerkten door informatieverstrekking, geven de leden aan dat er voldoende ruimte was om input te leveren.

“In het begin was het vrij moeizaam. Ik dacht toen ook dat de oprechte intentie er niet was. Ik heb toen wel eens gezegd ‘ze werken mee, maar met frisse tegenzin’. Gaandeweg heb ik gemerkt dat we van elkaar kunnen leren. De leden van SZW staan wel meer open voor kritiek van ons en ze proberen zaken ook mee te nemen” (Jan Zwanepol, Landelijke Cliëntenraad, lid SZW-commissie).

“Ik weet dat de leden van de Landelijke Cliëntenraad allerlei praktische voorbeelden hebben ingebracht, bijvoorbeeld hoe de uitvraag in z'n werk gaat, waar mensen tegenaan lopen, hoe vaak ze formulieren moeten invullen en weer terugkrijgen en hoe ingewikkeld het soms is om dingen doorgevoerd te krijgen” (Else Roetering, Landelijke Cliëntenraad, medewerker Algemene Commissie en plaatsvervangend lid SZW-commissie).

“Wat ik goed vind is dat SZW aparte bijeenkomsten met cliëntenorganisatie heeft belegd. Om te inventariseren welke knelpunten en wenselijke oplossingsrichtingen er bij ons nog liggen. Dat is serieus opgepakt en wij konden ook de prioriteitsstelling doen. Daar hebben we gelukkig alle ruimte voor gekregen.

Dat traject resulteerde in twee items, de afstemming van de indicatiestellingen en de ambtshalve toekenningen. Dat kwam ook terug in de SZW-commissie. Maar die items zijn nu wel doorgeschoven naar de kabinetsformatie, omdat het veelomvattende onderwerpen zijn”(Jannie Lagendijk, CG-Raad, plaatsvervangend lid SZW-commissie).

De leden van de Landelijke Cliëntenraad zien de inbreng echter niet altijd terug in de door SZW voorgestelde oplossingen.

“Je komt met voorbeelden en die worden aangehoord. De reactie is dan altijd ‘we nemen het mee’. Ik heb wel eens een paar keer gezegd: ‘ja maar jullie brengen het nooit terug’. Ik zie in de oplossingen die ze voorstellen geen werkelijke oplossingen voor de problemen die we aandragen” (Jan Zwanepol, lid SZW-commissie).

Als verklaring hiervoor noemt men dat de ambtenaren uit de commissie weinig voeling hebben met de praktijk. Mede daardoor typeert men het proces als technocratisch, beleidsmatig en ambtelijk.

“Ik heb niet het gevoel dat de voorbeelden die door ons zijn aangedragen zijn geland. Omdat men niet weet wat er op de werkvloer leeft” (Henk de Jong, plaatsvervangend lid SZW-commissie).

“Ik proef dat ze hun best doen, maar ze missen het invoelingsvermogen. Dus komt de input onvoldoende terug” (Jan Zwanepol, Landelijke Cliëntenraad, lid SZW-commissie).

De leden vinden het lastig dat zaken met betrekking tot gedecentraliseerde of ‘overgehevelde’ wet- en regelgeving in de commissie niet kunnen worden besproken.

Hierbij gaat het bijvoorbeeld over onderwerpen in het kader van de WWB en zaken die worden uitgevoerd door ZBO’s.

“Als we het over de WWB willen hebben, dan kan dat niet binnen de SZW-commissie. Het gaat immers over een gedecentraliseerde wet. Dan moeten we naar BZK. En moeten we ons dus weer opknippen naar een ander departement, omdat daar ook een vergelijkbaar traject loopt. En daar hebben wij de tijd en energie niet voor” Jannie Lagendijk, CG Raad, plaatsvervangend lid SZW-commissie).

“Commentaar op het formulier voor de WWB kunnen we in de SZW-commissie niet geven. Want dat valt dan weer onder BZK en niet onder SZW. Die onderlinge scheiding vindt ik raar. Waarom is het niet zo geregeld dat we op alle formulieren kunnen reageren?” (Jan Zwanepol, Landelijke Cliëntenraad, lid SZW-commissie).

“Rond de WWB zegt SZW heel concreet dat ze weinig kunnen, rond de ZBO’s hebben ze natuurlijk wel iets meer grip. Want een aantal mechanismen die door CWI en UWV gezamenlijk moeten worden uitgevoerd, worden door SZW natuurlijk wel degelijk opgetuigd. Dus daar zouden ze naar moeten kijken” (Else Roetering, Landelijke Cliëntenraad, medewerker Algemene Commissie en plaatsvervangend lid SZW-commissie).

5.1.2 VWS-commissie

Er is waardering voor de aandacht die door VWS aan het onderwerp wordt gegeven.

De meeste gesprekspartners spreken hun waardering uit voor het feit dat VWS aandacht besteed aan administratieve lasten voor burgers.

“Ik waardeerde dat er in ieder geval aandacht voor is. De afspraak is nu dat als er dingen zijn: bel, dan gaan we gewoon weer met elkaar om tafel zitten. Dat blijft in stand (Ronald Hetem, NOV/Civiq, lid VWS-commissie).

“Het beeld dat ik er van heb, is dat de commissie met een vrij open blik kijkt naar de problemen die zich op dit vlak voordoen. Als het gaat om de snelheid waarmee er vervolgens actie wordt ondernomen...” (Cock Vermolen, CSO, lid Algemene Commissie).

“Het thema is integraal aan de onderwerpen waar wij mee bezig zijn. Op het terrein van volksgezondheid zijn dat bijvoorbeeld de indicatiestellingen, het persoonsgebonden budget, de eigen bijdrage in de zorg, et cetera. Daar zitten allemaal administratieve lasten aan die sowieso al als knelpunten worden ervaren. In dit traject worden ze ook zo benoemd en daardoor krijgt het extra aandacht. Dat is op zich mooi, maar de problemen waren er altijd al (Hadewijch Cliteur, CG-Raad, lid VWS-commissie).

Iris van Bennekom (NPCF, lid Algemene Commissie en lid VWS-commissie) vindt dat de aandacht voor administratieve lastenreductie voor burgers bij VWS laat op gang is gekomen.

Bovendien ziet ze VWS er geen hoge prioriteit bij stellen. Als mogelijke oorzaak benoemt ze de nieuwe wetgeving op het terrein van VWS.

“Met de nieuwe wetgeving creëer je voor mensen meer administratieve lastmomenten en of die allemaal op voorhand al geïntegreerd zijn ...? Als zo 'n wet nog door de Kamer moet, kan ik wel voorstellen dat het niet het meest handige politieke moment is om daar een hoge prioriteit aan te geven. Maar of dat zo is, kan ik niet onderbouwen. Ik vind in elk geval dat de aandacht voor administratieve lasten voor burgers bij VWS laat op gang is gekomen. En ik zie er geen hoge prioriteit bij”.

De leden vinden dat de definitie van administratieve lasten niet goed aansluit op de wens om vanuit de doelgroepen te vertrekken.

Bovendien vindt men dat VWS de definitie erg strikt hanteert.

“Wij hebben geen invloed kunnen uitoefenen op de vraagstelling en de aanpak van de nulmeting, omdat de commissie later van start ging. We konden toen al niet meer zeggen van ‘ja maar het gaat om de burger en dus niet alleen om wet- en regelgeving of beleid van VWS’. En, als je vanuit de burger redeneert, dan kan het dus ook gaan om lokale regels” (Afke Berkhout, CSO, lid VWS Commissie).

“Ik vond de definitie van meet af aan erg krap. Ik zou het nog wel een keer willen hebben over wat administratieve lasten voor burgers nou precies zijn” (Iris van Bennekom, NPCF, lid Algemene Commissie en lid VWS-commissie).

“Maar dan zegt men bij VWS: ‘ja, maar dat valt niet onder de definitie’. Ze houden er dus heel strikt aan vast. Terwijl als je die ruimer kunt interpreteren, kun je meer doen aan zaken waar organisaties heel veel last van hebben, zoals bijvoorbeeld opleidingseisen. In ons individueel overleg met de directie Arbobeleid en Ziekteverzuim van SZW om de arbeidsomstandighedenwet en dergelijke aangepast te krijgen, werd daar gewoon minder strak aan vastgehouden. Die zagen ook wel in dat al die opleidingen wel weg konden. Maar bij VWS was het heel strak van ‘dit valt er dus niet onder’. Op zich is het typisch dat het éne departement de definitie strakker kan hanteren dan het andere” (Ronald Hetem, NOV/Civiq, lid VWS-commissie).

“Er werden ook oude voorbeelden gebruikt, zoals recepten en de PGB. Maar dat zijn voorbeelden die eigenlijk al jaren gelden. Een goede aansluiting op wat de burger nu echt als problematisch ervaart en wat hij vervolgens nodig heeft, ontbrak. Mede ook door het beleidsniveau en het onderzoek wat vanuit VWS ook op dat niveau was uitgezet. Het bleef voor mij soms wat abstract” (Afke Berkhout, CSO, lid VWS-commissie).

De VWS-commissie bestond uit de NPCF, het CSO, de CG-Raad, NOV/Civiq, NOC/NSF en Scouting. NOV/Civiq, NOC-NSF en Scouting hebben later in een aparte werkgroep verder gesproken, Bij de NPCF, het CSO en de CG-Raad was dit niet het geval.

“Wij zaten samen met NOC/NSF en Scouting aan tafel. Het ging in deze werkgroep ook alleen maar over vrijwilligerswerk, daarom zaten we ook bij Sociaal Beleid. De onderwerpen voor andere doelgroepen zijn in andere werkgroepen besproken. Ik vond dat ook prima, want je gaat je toch hard maken voor je eigen club” (Ronald Hetem, NOV/Civiq, medewerker Algemene Commissie en lid VWS-commissie)

“NOV/Civiq, NOC/NSF en Scouting zijn later nog in een aparte werkgroep verder gegaan, waar het ging over voor hen specifieke zaken. Bij ons is het gebleven bij de eerste drie bijeenkomsten” (Iris van Bennekom, NPCF, lid Algemene Commissie en lid VWS-commissie).

De CG-Raad merkt op dat men niet ‘vanzelfsprekend’ lid was.

“Op een gegeven moment hoorden wij van het traject administratieve lastenreductie burgers. En dat een van de doelgroepen de groep chronisch zieken en gehandicapten was. Toen dachten we: daar hebben wij iets over te melden. Maar we zaten nog niet in de ‘spotlights’. Dus hebben we onszelf er tussen gewrongen” (Hadewijch Cliteur, CG-Raad, lid VWS-commissie).

Bij de samenstelling van de commissie wordt een aantal kanttekeningen geplaatst.

De CG-Raad vindt dat het traject wordt gekenmerkt door diversiteit en versnippering. Dit maakt het lastig de commissies vanuit de CG-Raad goed te bemensen en het benodigde overzicht te krijgen en te houden.

“Je hebt niet alleen het onderscheid tussen Algemene Commissie en de departementale commissies, maar ook nog onderscheid tussen drie of vier subcommissies. Dat geeft onduidelijkheid. Want wanneer komt nou welke commissie bijeen? En wie wordt daar vertegenwoordigd? Want er is een bestuurlijke commissie en een commissie op ambtelijk niveau en dat geldt voor VWS ook weer. Ik wil ook best de hand in eigen boezem steken. Vanuit een kleine organisatie als die van ons wordt er heel veel van je gevraagd. En we hebben wel eens tegen elkaar gezegd ‘we moeten eigenlijk hier eigenlijk een projectvoorstel doen, dan kunnen we één of twee fte gewoon vrijmaken en dan goede input leveren. Maar op de een of andere manier is het daar niet van gekomen. We hebben nu een brief bij Pechtold liggen om te zien of dat alsnog kan als hij dit traject voortzet” (Hadewijch Cliteur, CG-Raad, lid VWS-commissie).

Het CSO en de CG-Raad vinden dat koepelorganisaties eigenlijk te weinig praktijkvoorbeelden uit eigen ervaring naar voren kunnen brengen. Men heeft daar wel iets aan proberen te doen.

“In de ambtelijke werkgroep zaten naast ons de CG-Raad en de NPCF. De NPCF heeft op een gegeven moment gezegd ‘we komen niet meer omdat we te weinig concrete praktijkvoorbeelden kunnen aandragen op ambtelijk niveau, dus laten onze lidorganisaties dat maar doen’. Maar in feite gold dat ook wel voor ons. In ieder geval voor het CSO. Ik heb aangegeven dat juist praktijkvoorbeelden nodig zijn en dat je dan eigenlijk ouderenadviseurs zou moeten hebben. Want juist zij hebben veel contact met onze achterban. Terwijl voor de commissie beleidsmedewerkers, ook op koepelniveau, werden gevraagd. Ik heb geprobeerd om dat intern te organiseren door ouderenadviseurs te consulteren. Echter, voordat dit goed was geregeld, was de werkgroep ongeveer klaar” (Afke Berkhout, CSO, lid VWS-commissie).

“Ik heb er op een gegeven moment mensen vanuit onze lidorganisaties en achterban bij getrokken die experts zijn op bepaalde terreinen” (Hadewijch Cliteur, CG-Raad, lid VWS-commissie).

De CG-Raad plaatst vraagtekens bij de mate van invloed van de ambtenaren uit de commissie.

“Ik kwam in de commissie mensen tegen die wel redelijk hoog in de boom zaten, maar die ik verder in beleid nog nooit ben tegengekomen. Dus dan kun je je ook afvragen in hoeverre zij invloed hebben op andere directies binnen VWS. VWS was toentertijd nog in heel veel directies opgedeeld” (Hadewijch Cliteur, CG-Raad, lid VWS-commissie).

Het CSO signaleert vanuit de commissie schotten tussen de verschillende directies.

“Het zijn ambtenaren van verschillende beleidsdirecties en je komt dan ook wel weer de schotten tegen tussen die verschillende directies. Dan blijkt men van elkaar niet goed te weten met welke regelgeving men bezig is of wat de effecten van sommige regelgeving zijn op andere regelgeving” (Afke Berkhout, CSO, lid VWS-commissie).

Uitgaande van de gehanteerde definitie en doelstelling – en uitgaande van het gehanteerde peiljaar – was de frequentie voldoende.

De VWS-Commissie is volgens de leden drie of vier keer bijeen geweest, in mei 2005 voor het laatst. Bij de beperkingen die doelstelling, definitie en peiljaar met zich meebrengen typeert men dit in het algemeen als ‘voldoende’.

“Deze commissie is in totaal drie keer bijeen geweest, dacht ik. Met wat we gedaan hebben... Het was duidelijk dat VWS niet verder wilde. Wij wilden wel verder, maar goed, dit is het maximale wat er in zit, op deze wet- en regelgeving” (Ronald Hetem, NOV/Civiq, medewerker Algemene Commissie en lid VWS-commissie).

“Van de VWS-commissie merk ik niets. Volgens mij komt die ook nooit meer bij elkaar. Ze zijn drie keer bij elkaar geweest. Er was de nulmeting, er lagen wat voorstellen... Maar ja, er viel denk niet zoveel te doen bij VWS. Met name omdat het over het oude systeem ging en niet over het nieuwe” (Iris van Bennekom, NPCF, lid Algemene Commissie en lid VWS-commissie).

“De VWS-commissie is in het eerste traject een paar keer bij elkaar geweest. Op een gegeven moment hield het helemaal op. Zo van ‘we hebben het nu in kaart gebracht en het is nu klaar’. Er zijn nog wel een paar keer ‘happenings’ geweest met het onderzoeksbureau, maar niet meer met de VWS-commissie” (Hadewijch Cliteur, CG-Raad, lid VWS-commissie).

CSO, NOV/Civiq en CG-Raad vinden dat er voldoende ruimte was om input te leveren.

“Ik vind dat we voldoende input hebben kunnen leveren. De eerste keer in een oriënterend gesprek, de tweede keer om de voorstellen van VWS door te nemen en de derde keer om te bespreken of we het er over eens waren en hoe er mee verder zou worden gegaan. VWS heeft toen ook een stuk aan de Kamer gestuurd, waarin wordt aangegeven wat ze er precies aan gaan doen. Ze pakten het dus ook serieus aan” (Ronald Hetem, NOV/Civiq, medewerker Algemene Commissie en lid VWS-commissie).

“Op zich was er met het proces niets mis. Er was ruimte om inbreng naar voren te brengen en die hebben we ook benut” (Afke Berkhout, CSO, lid VWS-commissie).

“In de VWS-commissie hebben we uitgebreid genoeg de kans gehad om knelpunten naar voren te brengen, al dan niet via diverse bureaus. Dus die input was wel goed” (Hadewijch Cliteur, CG-Raad, lid VWS-commissie).

Maar, alle leden vinden de reikwijdte te beperkt.

Dit vanwege de beperkingen die de definitie van administratieve lasten met zich meebrengt en doordat het gehanteerde peiljaar nieuwe wet- en regelgeving uitsluit.

“We liepen tegen de strikte definiëring van administratieve lasten aan. Dus: waar hebben we het over? En wat zijn de grenzen van de definitie en dus ook de grenzen van wat je kunt inbrengen? Dat bleef voortdurend lastig. Want je kunt het vanwege het peiljaar 2002 niet over de WMO hebben. En als VWS dan een scenario schetst waarbij de WMO een vermindering van de administratieve lasten geeft ... Dan zaten

wij met de definitie in onze maag en konden we eigenlijk geen kant op. Behalve dan dat we steeds benadrukten dat het om de burger moest gaan” (Afke Berkhout, CSO, lid VWS-commissie).

“Kijk naar de zorgverzekeringswet: iedereen moet wel een toeslagformulier invullen. Dat is goed gegaan hoor, maar het is wel een lastenverzwaring voor burgers. Het komt er extra bij. En gaat er dan elders voldoende af? Hoe zit dat nu precies en hoe gaan we daar mee om?” (Iris van Bennekom, NPCF, lid Algemene Commissie en lid VWS-commissie).

”Als je binnen de VWS-commissie wijst op de WMO, dan is de reactie ‘dat is een decentralisering en dus is het onze verantwoordelijkheid niet meer’. Het valt dan buiten de scope van die commissie” (Hadewijch Cliteur, CG-Raad, lid VWS-commissie).

De leden³ plaatsen kanttekeningen bij de wijze waarop de input is meegenomen in de besluitvorming.

NOV/Civiq is tevreden met wat er is meegenomen, maar deels ook teleurgesteld. Dit omdat een aantal ingebrachte voorstellen niet door de VWS-commissie zijn overgenomen.

“Bijvoorbeeld de SH-verklaring (sociale hygiëne) die mensen in het kader van de Drank- en Horecawet moeten halen. Dat moeten er twee zijn per organisatie. Wij hadden graag gezien dat het er één zou worden. Dat scheelt opleiding, kosten en tijdsinvestering. Wat VWS aangeeft is dat voorheen alle bestuursleden zo’n cursus moesten doen en het hoeven er nu nog maar twee te zijn. Wij denken dan, sluit gewoon aan bij de Arboretgeving, want daar wordt nu ook nog maar één BHV-er gevraagd. Het standpunt van VWS is echter dat er minimaal twee mensen met een SH-verklaring nodig zijn, want stel je voor dat er één op vakantie is, dan moet er toch iemand in huis zijn die die verantwoordelijkheid kan dragen en kennis heeft van de wet- en regelgeving in de drank en horeca. Hier moest ik heel zwaar voor slikken. Ook de voorstellen in het kader van de Warenwet zijn niet meegenomen. Bijvoorbeeld: je maakt als vrijwilliger broodjes. Dus je koopt die broodjes, je smeert ze thuis en je krijgt voor het kopen van die broodjes geld van de organisatie. Niet om te verdienen, maar gewoon voor de gemaakte kosten. Je kunt deze broodjes niet zonder een hygiëncode aan de andere vrijwilligers uitdelen (Ronald Hetem, medewerker Algemene Commissie en lid VWS-commissie).

Dit begrijpt niemand, dat je als vrijwilliger aan zulke regels moet voldoen. Dat kun je niet uitleggen” (Els Berman, NOV/Civiq, lid Algemene Commissie).

De CG-Raad geeft aan dat er wel aandacht is gekomen voor bepaalde input, maar dat dit langzaam ging.

“In de VWS-commissie hebben we een aantal zaken heel sterk aangekaart. Dus continu ook weer de indicatiestellingen en het persoonsgebonden budget. Daar is nu wel aandacht voor, maar dat heeft wel heel lang geduurd” (Hadewijch Cliteur, CG-Raad, lid VWS-commissie).

Door de NPCF wordt opgemerkt dat voorstellen voor vermindering van bestaande lasten wel zijn meegenomen in reductievoorstellen, maar dat de terugkoppeling te wensen over laat.

³ Met uitzondering van Afke Berkhout (CSO, lid VWS-commissie) die aangeeft geen zicht te hebben op de wijze waarop de input in de besluitvorming zichtbaar is meegenomen.

“De bestaande lasten van mensen met een beperking of handicap zijn wel naar voren gebracht en daar zijn ook vereenvoudigingsvoorstellen voor gekomen, máár in het oude systeem. Maar in hoeverre die voorstellen nu geïmplementeerd zijn en wat daar mee gebeurd is? Dat is voor ons volstrekt duister” (Iris van Bennekom, NPCF, lid Algemene Commissie en lid VWS-commissie).

5.1.3 VenW-commissie

Frenk Twiss (ANWB, lid VenW-commissie) is tevreden over het proces in de VenW-commissie.

“Ik denk dat het heel open was. Er werden vanuit de projectorganisatie ook vragen gesteld om je aan het denken te zetten en om er zoveel mogelijk uit te halen”.

De VenW-commissie bestond uit twee medewerkers van de ANWB.

“VenW had twee organisaties op het oog voor de commissie. Dat was de Consumentenbond en de ANWB. Maar de Consumentenbond gaf aan dat men prioriteiten moest stellen en minder aan dit onderwerp deed. Organisaties als de Fietsersbond en 3VO hadden ook wel gekund, maar dat is denk ik wel een beetje op het randje van administratieve lasten” (Frenk Twiss, ANWB, lid VenW-commissie).

De hoeveelheid deelnemers namens de departementen typeert Frenk Twiss als ‘bijzonder’.

“Toen wij de zitting hier op het kantoor van de ANWB hadden was ik een beetje verbaasd dat er zoveel mensen vanuit de projectkant waren. Ik geloof dat er vijf mensen vanuit de projectorganisatie zaten. Dat viel me op. Hoewel ik het niet meer precies weet, waren dat volgens mij mensen van verschillende ministeries. Vanuit VenW en ik dacht ook vanuit EZ. Ik vond dat achteraf ook wel logisch, want al die verschillende aspecten spelen. Dus wel begrijpelijk, maar als je kijkt hoe groot de commissie was, twee personen, dan vond ik dat wel bijzonder”.

De frequentie van overleg was volgens Frenk Twiss voldoende.

De VenW-commissie is één of twee keer bijeengekomen.

“We hebben na die eerste zitting nog wel regelmatig contact gehad. Maar niet meer ‘face-to-face’. Althans, misschien waren het wel twee bijeenkomsten. Maar dat weet ik niet meer exact, want ik heb diezelfde mensen ook weer ontmoet op andere momenten. Ik heb niet de behoefte gehad om vaker bijeen te komen, want ik heb alle kansen gehad om dingen toe te lichten”.

Er was genoeg ruimte om input te leveren.

“We hadden tijdens de zitting hier op kantoor ook afgesproken om terug te koppelen en dat vond ik ook goed. Want je probeert iets over te brengen en als dat op papier wordt gezet is het wel belangrijk dat het overeenkomt met wat je hebt bedoeld. Wij hadden ook concepten gemaakt, die we hebben doorgestuurd en

daar is ook gebruik van gemaakt. Daarnaast zijn er tussentijds nog vragen aan ons gesteld, bijvoorbeeld of men de digitale versies van de concepten mocht hebben, maar ook verduidelijkingsvragen van ‘wat bedoel je precies?’” (Frenk Twiss, ANWB, lid VenW-commissie).

Niet alle input is meegenomen bij het opstellen van de reductievoorstellen en daar heeft niet altijd terugkoppeling over plaatsgevonden.

Hoewel Frenk Twiss in het algemeen tevreden is over de wijze waarop de input in de besluitvorming is meegenomen, noemt hij ook een aantal voorbeelden van zaken die niet zijn overgenomen. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om voorstellen met een ‘inhoudelijke component’:

“Er zaten in onze voorstellen ook zaken die aan de rand zaten. Ofwel: moet je die administratieve lasten noemen. Ik noem als voorbeeld het Bromfietskenteken. Daarvoor is een procedure gemaakt die wel begrijpelijk is, maar gewoon geld kost. Die bromfietsen moeten bekeken worden en daar worden bromfietswinkels bij ingezet. Dat is allemaal prima, maar alles bij elkaar betekent het dat je voor al die stappen die je moet gaan doen, moet betalen. Ik geloof dat het meer dan 60 euro is en dat het ook nog kan oplopen. Wij hebben altijd gezegd dat het hier gaat om een doelgroep die het niet zo breed heeft. Juist omdat het een eenmalige actie is, hebben wij voorgesteld daar wat aan te doen. Dus probeer de besparingen die je aan de ene kant met al die kentekens haalt, voor een klein stukje te stoppen in het Bromfietskenteken. Dan hou je het voor die mensen betaalbaar. Dat valt misschien een beetje buiten dit project administratieve lasten. Het is wel meegenomen, maar niet overgenomen. Ik vind dat jammer. Over het waarom heb ik zelf volgens mij geen informatie gekregen.

Maar ook twee andere voorstellen zijn niet overgenomen.

“Wij hebben rond de APK twee hoofdlijnen ingebracht: [1] de vereenvoudiging van het aantal keuringspunten en [2] het verminderen van de frequentie. Het is nu nog na drie jaar en daarna elk jaar, wij hebben voorgesteld: na vier jaar en dan óm het jaar. Dat zijn twee heel belangrijke dingen voor mensen. Eén vanwege het geld en twee vanwege ‘al het gedoe er omheen’. Dat was ook ons punt: je maakt het allemaal zo ingewikkeld en lastig en dat willen mensen niet. Deze zaken zijn niet overgenomen, maar staan wel op het reservelijstje. De redenen waarom de voorstellen niet zijn overgenomen ken ik wel, maar niet vanuit dit project. Er is vanuit het project niet aan ons teruggekoppeld” (Frenk Twiss, ANWB, lid VenW-commissie).

5.2 Hoe kan het functioneren van de gemengde commissies verder worden versterkt?

Uit de interviews komt naar voren dat het proces binnen de gemengde commissies op een aantal punten kan worden versterkt.

5.2.1 SZW- en VWS-commissie

Het proces binnen de SZW- en de VWS-commissie kan worden versterkt door meer vanuit de doelgroepen te vertrekken, rekening te houden met de cumulatie van lasten voor de doelgroepen en een minder departementaal georiënteerde aanpak. Daarnaast is het van belang om bij de ambtelijke vertegenwoordiging namens de departementen aandacht te besteden aan voldoende invloed en slagkracht binnen de departementen én met voldoende kennis en beleving van de praktijk. Verder is de samenstelling gebaat bij voldoende ‘praktijkmensen’.

“Men zou de praktijk beter moeten leren kennen. En de manier waarop de lastendruk wordt gemeten zou moeten veranderen. Daarbij – en bij het bedenken van de oplossingen - zou veel sterker vanuit de mensen moeten worden vertrokken” (Jan Zwanepol, Landelijke Cliëntenraad, lid SZW-commissie).

“Wellicht een andere samenstelling van de commissie: minder beleidsmakers en meer praktijkmensen” (Henk de Jong, Landelijke Cliëntenraad, plaatsvervangend lid SZW-commissie).

“Als je er voor zorgt dat er ook van buiten het departement meegekeken wordt, dan zie je in elk geval welke bewegingen er worden gemaakt. Want Van Hoof kan roepen dat hij geen dubbele aanvraag wil zien op het terrein van de sociale zekerheid, maar die groep die naast de sociale zekerheid ook nog te maken heeft met allerlei andere zaken, zoals de WvG, de WMO en de AWBZ, wordt op die terreinen ook nog meerdere keren aan z’n jas getrokken over allerlei gegevens” (Else Roetering, Landelijke Cliëntenraad, medewerker Algemene Commissie en plaatsvervangend lid SZW-commissie).

“Het punt is dat je eigenlijk opnieuw zou moeten starten met het de administratieve lasten voor patiënten, consumenten, gehandicapten en ouderen. Met betrekking tot wat er allemaal verandert. Wat brengt dat met zich mee en leidt dat tot gelijkblijvende lasten op zijn minst of tot een lastenverlichting voor burgers?” (Iris van Bennekom, NPCF, lid Algemene Commissie en VWS-commissie).

5.2.2 VenW

Frenk Twiss (ANWB, lid VenW-commissie) geeft VenW als aandachtspunt om terug te koppelen over input die niet wordt meegenomen.

“Misschien is een aandachtspunt wel dat men ook toelicht waarom bepaalde zaken niet zijn of worden overgenomen. Want je stopt er toch energie in en je wilt dan ook weten waarom zaken niet worden gehonoreerd. Dat kan een hele simpele reden zijn, maar die wil ik wel graag weten”.

6. Output gemengde commissies

6.1 Meningen over kwantitatieve bijdrage reductievoorstellen

De bijdrage van de kwantitatieve bijdrage van de reductievoorstellen aan de lastenvermindering voor burgers is in de interviews bevraagd via ‘overall’ meningen en indrukken. Daarnaast is ook een conceptoverzicht van reductievoorstellen per departement voorgelegd.

In het merendeel van de gesprekken bleken veel voorstellen uit het conceptoverzicht wel bekend, maar dat gold lang niet voor alle reductievoorstellen. Dit lijkt enerzijds te maken te hebben met de soms wat cryptische omschrijving van de voorstellen in het overzicht, maar anderzijds ook met het feit dat binnen de commissies niet aan de hand van dergelijke overzichten (voorstellen per departement, ingedeeld naar doelgroepen) is gecommuniceerd.

6.1.1 SZW

Sommige reductievoorstellen van SZW kunnen zoden aan de dijk zetten.

Daarbij worden bijvoorbeeld het digitaal klantdossier, het digitaal invullen en opsturen van formulieren en de verkorte aanvraag WW-herlevers. Bij sommige van deze voorstellen worden echter wel kanttekeningen geplaatst.

“Ik zie de invoering van het digitaal klantendossier als iets waar je winst mee kunt boeken. Want dan hoeven mensen maar één keer hun gegevens aan te leveren. Dat geldt ook voor de verkorte aanvraag WW-herlevers. Alhoewel de uitwerking daarvan beter kan. Ik heb wel eens gezegd: als dit de verkorte aanvraag is, dan wil ik de lange versie niet kennen” (Jan Zwanepol, Landelijke Cliëntenraad, lid SZW-commissie).

“Invoering digitaal klantendossier: ik weet dat SZW op dit punt veel druk heeft uitgeoefend op de betrokken ketenpartners. Maar wanneer het nou werkelijk operationeel is ... men roept aan het einde van het jaar. Ik hoop het, maar ik weet dat er heel veel technische problemen zijn” (Else Roetering, Landelijke Cliëntenraad, medewerker Algemene Commissie en plaatsvervangend lid SZW-commissie).

“Bij een voorstel als ‘Digitaal invullen en opsturen formulieren’ valt winst te halen, maar dan moet je wel duidelijk zijn. Er wordt nu al regelmatig tegen mensen gezegd: ‘haal het WIA-formulier maar van internet’. En dan levert mensen het in en krijgen ze te horen dat niet volledig is. Omdat men niet begrepen heeft wat men naast het formulier nog meer moet downloaden. Bovendien zouden mensen eerst moeten worden aangeschreven met de vraag of ze kenbaar willen maken of ze al dan niet over internet beschikken. Als dat niet zo is, zou het formulier alsnog moeten worden toegestuurd” (Jan Zwanepol, Landelijke Cliëntenraad, lid SZW-commissie).

“Sommige reductievoorstellen (bijvoorbeeld voor-ingevuld formulier AOW-aanvraag, eerder beschikbaarheid AOW-gegevens SVB) vergemakkelijken zaken voor ouderen wel” (Afke Berkhout, CSO, lid VWS-commissie).

Maar ‘overall’ is men niet onder de indruk van de reductievoorstellen voor de doelgroepen. Dit heeft een aantal oorzaken.

De definitie en de nulmeting gaan uit van vermindering van lasten van het ambtelijk apparaat.

De leden vinden echter dat de doelgroepen centraal zouden moeten staan.

“De nulmeting gaat uit van vermindering van lasten vanuit het ambtelijk apparaat. Wij gaan uit van wat we bij de mensen op tafel tegenkomen. En dat verschil zal er in blijven zitten. Als ik mensen help een bijstandsformulier in te vullen, doe ik er twee uur over. Als ik dat tegen zo’n ambtenaar op een ministerie zeg, dan is de reactie: ‘nou Jan, is dat niet lichtelijk overdreven?’. Maar dan zegt een ander commissielid namens het CWI: ‘dan overdrijven mijn ambtenaren ook, want die zijn ook twee uur bezig met het invoeren van het formulier in de computer’” (Jan Zwanepol, Landelijke Cliëntenraad, lid SZW-commissie).

“Bij de huidige doelstelling gebeurt er voor de burger niks. Dan kun je tegen de Tweede Kamer zeggen dat je 25 procent vermindering van administratieve lasten hebt bereikt. Ja, maar niet bij de mensen! En dat terwijl dat wel de bedoeling was. Iedereen die dat las, dacht ‘dat zal een slok op een borrel schelen’. Maar de mensen merken er niks van” (Henk de Jong, Landelijke Cliëntenraad, plaatsvervangend lid SZW-commissie).

“Een voorstel als ‘Gebruik van polisadministratie’: die polissen krijgen mensen zelf niet te zien, mensen weten helemaal niet dat er een polis is. Dit is nou zo’n voorbeeld dat aangeeft dat het bij de overheid eenvoudiger wordt en dat men daar ‘winst’ op boekt. Maar dat is geen winst voor de burger. Het is misschien een financiële winst op het departement” (Jan Zwanepol, Landelijke Cliëntenraad, lid SZW-commissie)”.

“Zoals de zaak nu is opgezet, is het nogal een Haagse aanpak. Je kunt jezelf wel op je borst kloppen van ‘we hebben de helft of driekwart van onze doelstelling behaald’, maar zonder beleving in de samenleving zegt dat niets. Ik weet een mooi voorbeeld, al gaat dat dan over de lastenreductie voor bedrijven en niet voor burgers. Op het moment dat minister Zalm roept dat er een reeks regels voor het bedrijfsleven is teruggedrongen, woedt in mijn woonplaats een heftige discussie over het feit dat een winkelier een bouwvergunning moet halen omdat hij een oranje in plaats van een groene zonnekap heeft. En dan landt de boodschap van Zalm bij die ondernemer dus niet, dat weet ik zeker” (Jan Laurier, Landelijke Cliëntenraad, lid Algemene Commissie).

Voorstellen die echt zoden aan de dijk zetten voor de doelgroepen worden (nog) niet meegenomen.

Daarbij gaat het bijvoorbeeld om het afschaffen van de indicatiestelling en het versimpelen van formulieren.

“De oorzaak hiervan is echt de departementale verkokering. Binnen én tussen de departementen. Bij SZW heb ik de opsomming moeten aanvullen wat zij allemaal voor onze achterban indiceren. Sommige dingen waren ze gewoon vergeten. Bijvoorbeeld dat de gemeentelijke groep met een handicap ook weer naar het CWI en het UWV moet. Maar ook tussen de departementen. Men blijft ieder met de eigen wetjes bezig. En daarom vind ik het ook zo positief dat er nu bij SZW tenminste een werkgroep voor komt. Ook al is dat iets voor het volgende kabinet” (Jannie Lagendijk, CG-Raad, plaatsvervangend lid SZW-commissie).

“Ik constateer ook dat de vragenformulieren suggestief zijn. Want als je ze goed leest, dan kom je sommige vragen in hetzelfde formulier in een andere vorm tegen, maar met dezelfde doelstelling. Het belangrijkste punt is de begrijpelijkheid van de formulieren. Dat is voor mij de grootste reductie die ze voor mensen kunnen boeken. Je zou zelfs dezelfde stroom papieren mogen houden, als mensen het maar kunnen begrijpen. Want dan hebben ze de helft van de tijd nodig” (Jan Zwanepol, Landelijke Cliëntenraad, lid SZW-commissie).

Maar ook om voorstellen met een ‘inhoudelijke’ component.

Dit betekent dat de voorstellen ook betrekking hebben op de aard van de wet- en regelgeving. Enkele voorbeelden.

“Als je in de WAO op arbeidstherapeutische manier aan het werk wilt en je hebt ook een gedeelte WW, dan mag dat niet. Want voor de WW moet je beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt. Dus de WW zegt dat als je dat doet, je geen uitkering meer krijgt, de WAO dat als je het niet doet, je geen WAO-uitkering meer krijgt. Dan wordt je dus gemangeld” (Jan Zwanepol, Landelijke Cliëntenraad).

“Eén van de punten die wij bijvoorbeeld noemen, is dat mensen met een onvolledige AOW, die een beperkt aantal jaren in Nederland verblijven, worden geconfronteerd met nogal wat regelgeving. Daar zit een kant aan die je administratief kunt oplossen, maar er zit ook een fundamentele kant aan. Als je een onvolledige AOW hebt en je maakt gebruik van bijstand, kom je in een ander regime. Dat geeft voor mensen nogal wat gedoe. Ik wil dat probleem oplossen en zorgen dat mensen niet met verschillende regimes te maken hebben, die beperkingen met zich meebrengen. Als je een AOW hebt, kun je op vakantie in het buitenland. Als je bijstand heb, heb je daar problemen mee. Dus het is niet alleen maar ‘hoe los ik dat nou administratief op door het voortaan via de computer te doen’, er zijn ook fundamentele vragen die je niet 1-2-3 oplost” (Cock Vermolen, CSO, lid Algemene Commissie).

“Bij SZW hebben we ook vrijwilligerswerk naast een uitkering naar voren gebracht. Afgelopen december kwam er een nieuw belastingplan en iedereen mag 1500 euro vrijwilligersvergoeding belastingvrij ontvangen, behalve mensen met een uitkering. Die mogen maar 774 euro ontvangen. En dan willen ze mensen stimuleren om wat te gaan doen, dat is zo contrair. We hebben een brief geschreven dat daar een probleem zit. De reactie is dat ze er niets aan kunnen doen, omdat het nu eenmaal zo is” (Ronald Hetem, NOV/Civiq, medewerker Algemene Commissie en lid VWS-commissie).

“Bij de WIA moeten mensen meer aanleveren dan vroeger bij de WAO: de lastendruk voor burgers is alleen maar verdubbeld. Vroeger hoefde mensen niet het arbodossier aan te leveren, niet de werkplannen van de werkgever: het UWV zorgde zelf dat ze die kregen. Nu moeten cliënten dat zelf aanleveren. Dus die moet veel meer achter dingen aan, zijn een beetje de postbode voor het UWV geworden. En dat noem ik lastendruk. Zie je de doorsnee burger – juist uit de groep die hiermee voor het overgrote deel te maken krijgt of heeft - zelf een reïntegratieplan maken? Oplossingen die worden aangedragen zijn bijvoorbeeld dat bij de WIA gewoon – net als bij de WAO – een simpele aanvraag wordt gehanteerd. In die situatie sommeerde het UWV de werkgever en de Arbodienst de rest aan te leveren” (Jan Zwanepol, Landelijke Cliëntenraad, lid SZW-commissie).

Decentralisatie of overheveling betekent geen lastenreductie voor burgers.

Veel gesprekspartners wijzen op het feit dat gedecentraliseerde wet- en regelgeving geen lastenvermindering voor burgers betekent. Deze lasten duiken op andere plaatsen weer op.

“Een deel van de verklaring voor het uitblijven van effecten is ‘het waterbedeffect’. Het decentraliseren of overhevelen naar een ander ministerie betekent dat het meer een verschuiving dan een verlichting is, als je het nettoresultaat bekijkt” (Jan Laurier, Landelijke Cliëntenraad, lid Algemene Commissie).

“Men roept dat men al veel reductie heeft behaald rond de decentralisatie van de WWB. Dat klopt voor wat betreft de vermindering van administratieve lasten voor gemeenten als het gaat om informatie-uitvraag door SZW, maar voor de burger geldt dat het is verplaatst naar de gemeenten. En daar heeft SZW dan weer minder grip op. Dus dat blijft wat hangen” (Else Roetering, Landelijke Cliëntenraad, medewerker Algemene Commissie en plaatsvervangend lid SZW-commissie).

“Toen we in Utrecht bij elkaar zaten werd mij duidelijk hoe men administratieve lasten terugbracht. Toen dacht ik: ‘ja, dat is je zelf voor de gek houden’. Daar werd gewoon gezegd ‘de administratieve lasten die we bij het ministerie hebben, die gaan we naar lagere overheden schuiven’. Dan wij zij kwijt en hebben we meer dan 25 procent vermindering. Dan hou je jezelf toch voor de gek?” (Henk de Jong, Landelijke Cliëntenraad, plaatsvervangend lid SZW-commissie).

“Ik zou aan het eind van de rit alle posten willen zien opgeteld waar winst wordt gerealiseerd op gedecentraliseerde zaken. En dan is de vraag: ‘waar is uw winst nu’? Want de kosten zijn elders gelegd (Jan Zwanepol, Landelijke Cliëntenraad, lid SZW-commissie).

Er is voor een deel sprake van ‘technocratische’ winst.

Een aantal reductievoorstellen heeft betrekking op aangelegenheden die niet tot ‘het conto’ van SZW kunnen worden gerekend, omdat de inspanningen door andere overheden of organisaties worden geleverd.

“Zaken als polisadministratie en e-dossier, Pilot SVB- aanvullende bijstand, Pilot Toonkamers en Kwijtschelding gemeentelijke belastingen. Daar werkt men regionaal samen in diverse verbanden om de dienstverlening te verbeteren. Dat is geen inzet van SZW geweest, dat is gewoon inzet van die organisaties” (Else Roetering, Landelijke Cliëntenraad, lid SZW-commissie en plaatsvervangend lid SZW-commissie).

“Wat er gebeurt op het terrein van de sociale zekerheid, zijn lokale initiatieven en experimenten. Ik vind dan ook niet dat SZW daarmee kan ‘scoren’. Ik vind het goed dat er wordt gescoord, maar ik zou het logisch vinden als er lokaal wordt gescoord” (Else Roetering, Landelijke Cliëntenraad, medewerker Algemene Commissie en plaatsvervangend lid SZW-commissie).

“Het is de vraag of SZW een voorstel als ‘Verdubbeling termijn herindicatie’ als reductie namens SZW kan meenemen. Ja, je kunt er winst mee boeken, doordat er meer tijd tussen zit. Maar dit is eigenlijk geen winst vanuit SZW. Want die arts gaat bepalen ‘ik wil u over zoveel tijd weer zien’. Dat bepaalt SZW niet. In die zin zijn sommige zaken ‘technocratische winsten’” (Jan Zwanepol, Landelijke Cliëntenraad, lid SZW-commissie).

Verder rekent SZW zich wellicht te vroeg ‘rijk’.

“Ook binnen de SZW-commissie worden de oplossingen in de grote klappen gezocht. Neem het vervangen van de WAO door de WIA. Dit betekent simpelweg dat heel veel minder mensen recht hebben op hun oude WAO-uitkering. SZW denkt daar via de rekensystematiek in één grote klap een enorme reductie te maken. Volgens mij schatten ze dat te rooskleurig in, want die mensen moeten vervolgens naar de WW en de WWB. In de Memorie van Toelichting zegt SZW nog dat 60 procent van de min 35 groep wordt ontslagen, dat zullen ze in dit traject vast niet zeggen. Dan zullen ze waarschijnlijk zeggen dat het wel mee zal vallen. Ik heb dus grote twijfels bij dit type reducties” (Jannie Lagendijk, CG-Raad, plaatsvervangend lid SZW-commissie).

Sommige reducties worden door andere zaken teniet gedaan.

De leden van de SZW-commissie wijzen hierbij op de rol van nieuwe en veranderende wet- en regelgeving.

“Aan de ene kant probeert men de lasten te verminderen, maar aan de andere kant worden de lasten weer vergroot. Denk aan de nieuwe zorgwet en de huurtoeslag. Veel van de nieuwe regelgeving brengt een enorme papierwinkel – een nieuwe lawine aan formulieren - met zich mee en dus veel administratieve lasten. De Belastingdienst heeft wel geprobeerd om dingen voor te bereiden, maar ook hier worden onzinnige zaken gevraagd. Zoals het inschrijvingsnummer van de woningcorporatie bij de Kamer van Koophandel. Het is nu wel aangepast, in de zin van ‘als u het nummer van de Kamer van Koophandel van uw woningcorporatie weet, kunt u het hier invullen’” (Henk de Jong, Landelijke Cliëntenraad, plaatsvervangend lid SZW-commissie).

“Als je kijkt naar de ‘Beperking verwijtbaarheidstoets’ zit SZW daar voor een deel wel in. Maar men toetst eindeloos op rechtmatigheid en gaat vervolgens voorbij aan andere activiteiten die ook zo dringend zouden moeten gebeuren. In de wetgeving zit een enorme druk op de rechtmatigheid. In feite kun je de ketenpartners ook niet verwijten dat ze die toetsen allemaal doen, want dat is gewoon wettelijk voorgeschreven. De reductie komt hier voor een deel op conto van SZW. Maar als ik vervolgens zie hoe men daar in de poortwachtersfunctie mee om gaat, doet dat het voor een deel weer teniet” (Else Roetering, Landelijke Cliëntenraad, lid SZW-commissie en plaatsvervangend lid SZW-commissie).

“Je ziet dat dingen elkaar kruisen, dat wetgeving voortdurend verandert. Dat vraagt toch ook weer andere acties van uitvoerders in de sociale zekerheid. Om dingen anders te gaan controleren en soms meer

te gaan controleren. Daarbij worden zaken niet altijd even goed doordacht” (Else Roetering, Landelijke Cliëntenraad, lid SZW-commissie en plaatsvervangend lid SZW-commissie).

Sommige voorstellen betekenen eerder meer dan minder lasten.

“Als SZW de WIA aanhaalt voor 15 procent winst, omdat veel minder mensen in de WIA komen, zeg ik ‘dat is waar’. Maar het aantal aanvragen is niet drastisch verminderd, wel het aantal afwijzingen. Dat vermindert dus niet de lastendruk, dat vermindert de doorstroom. Bij de WIA moeten mensen meer aanleveren dan vroeger bij de WAO: de lastendruk voor burgers is alleen maar verdubbeld” (Jan Zwanepol, Landelijke Cliëntenraad, lid SZW-commissie).

“Vroeger moesten mensen die recht hebben op WWB en reïntegratie gewoon naar het UWV. Waarbij de kans groot was dat ze al bekend waren vanuit trajecten in het verleden. Die moeten nu weer naar het CWI. En, als ze weer gaan werken, voor hun hulpmiddelen toch weer naar het UWV. Dus ze verzinnen ook weer nieuwe ‘loops’ voor mensen” (Jannie Lagendijk, CG-Raad, plaatsvervangend lid SZW-commissie).

De lasten voor sommige doelgroepen worden ‘weggedefinieerd’.

Dit komt omdat de lasten onvoldoende worden toegeschreven aan de doelgroepen waar het om gaat. Ook wordt onvoldoende rekening gehouden met overlappen tussen de diverse doelgroepen.

“In de lijst is een aantal voorstellen opgenomen als een vermeerdering van de lasten. Bijvoorbeeld de no-claim regeling. En die wordt dan toegeschreven aan ‘burgers algemeen’. Dat is niet juist, want juist mensen met een chronische ziekte of handicap worden door die regeling getroffen. De administratieve lastenreductie betekent voor onze achterban feitelijk een administratieve truc” (Jannie Lagendijk, CG-Raad, plaatsvervangend lid SZW-commissie).

“Men zet de wetgeving nogal verknipt en versnipperd in elkaar. Dat leidt ertoe dat gegevens nog wel eens teveel worden uitgevraagd. Met één uitkering heb je al met veel te maken en met twee is het helemaal moeilijk. En dat komt regelmatig voor, bijvoorbeeld met de samenloop van AOW en bijstand, maar er zijn ook mensen die een samenvoeging hebben van WAO en WW en van WAO en bijstand. Daar word je niet erg vrolijk van. Verschillende organen, verschillende regimes ... Dan loop je voortdurend achter de feiten aan. Als ik dan kijk naar de in aantocht zijnde Wet Inburgering, dan houd ik mijn hart vast” (Else Roetering, Landelijke Cliëntenraad, medewerker Algemene Commissie en plaatsvervangend lid SZW-commissie).

6.1.2 VWS

Sommige reductievoorstellen betekenen een werkelijke lastenreductie.

Een aantal reductievoorstellen van VWS wordt positief beoordeeld, omdat het gaat om een werkelijke lastenreductie voor burgers.

“Met name van de aanpassing in de vergunningswetgeving. Daar merken mensen zeker veel van. Eerst was het zo dat als degene die bevoegd is bij de vereniging wegging, er opnieuw een vergunning moest worden aangevraagd. Nu is het zo dat die naam in een aanhangsel komt. Dus als die man weggaat, hoeft er geen vergunning te worden aangevraagd: het volstaat om het door te geven (Ronald Hetem, NOV/Civiq)”.

“Sommige reductievoorstellen, zoals herhaalrecepten, vergemakkelijken zaken voor ouderen. Maar die staan in de lijst niet onder de doelgroep ouderen” (Afke Berkhout, CSO, lid VWS-commissie).

Maar op een aantal belangrijke punten wordt nog te weinig voortgang geboekt.

“Met indicatiestellingen is niets gebeurd” (Afke Berkhout, CSO, lid VWS-commissie).

“Er staan ook zaken die wel lopen, maar te traag. Zoals het PGB en de indicatiestellingen. Hier wordt alleen de PGB-nieuwe stijl bedoeld uit april 2003, waarbij het van één naar drie formulieren ging” (Hadewijch Cliteur, CG-Raad, lid VWS-commissie).

De leden zijn – net als in de SZW-commissie – ‘overall’ niet onder de indruk van de reductievoorstellen. Dit heeft volgens de leden de volgende oorzaken.

Het beleidsterrein van VWS heeft te maken met veel veranderingen.

In diverse interviews wordt gesignaleerd dat de nieuwe en veranderende wetgeving ‘lasten’ met zich meebrengt.

“Met name op het beleidsterrein van VWS zie je de afgelopen tijd veel veranderingen. En nieuwe regelgeving geeft een hoop onzekerheid. Dat is overigens één van de punten die wij ook aangeven als van ‘waar hebben mensen dan precies last van als het om administratieve lasten gaat’: van nieuwe dingen, van onzekerheid. Dit is zeker rond de zorgverzekeringswet heel uitgebreid aan de orde geweest. Dan zie je overigens wel dat het ministerie – en dan nog even los van de commissie – zich inspant om goede voorlichting te geven, om die pijn zo draaglijk mogelijk te maken. Dan kun je zeggen ‘ja men creëert de problemen wel zelf’. Maar dat is ook niet voor niks natuurlijk: het feit dát er nieuwe regelgeving komt heeft ook z’n redenen. Maar dit is typisch wel een commissie en een terrein waar men het gevoel heeft van ‘nou, we zijn echt aan het dweilen met de kraan open” (Cock Vermolen, CSO, lid Algemene Commissie).

Deze nieuwe wet- en regelgeving is niet meegenomen in het traject.

Dit omdat uitgegaan wordt van het peiljaar 2002.

“Op zorg hebben ze echt wel geschrapt. Maar doordat er heel veel andere veranderingen zijn bijgekomen, hebben instellingen het nog niet als reductie ervaren. En burgers in de zorg hebben eigenlijk alleen nog maar een vermeerdering ervaren” (Iris van Bennekom, NPCF, lid Algemene Commissie en lid VWS-commissie).

We hebben in de werkgroep benadrukt dat zaken als de Zorgverzekeringswet en de WMO grote verschuivingen met zich mee brengen. Juist als het gaat om administratieve lasten voor burgers. Maar het peiljaar was 2002. Wij vinden het echt een gemiste kans dat deze zaken niet zijn meegenomen ...” (Afke Berkhout, CSO, lid VWS-commissie).

“Je ziet de nieuwe wetgevingstrajecten aankomen, want je zit er middenin, het is je ‘core-business’. Daar komt ook een hoop administratieve regeldruk vandaan. Maar daar is dan weer geen oor voor, want men gaat uit van het peiljaar 2002. Maar kijk op het terrein van de zorg naar de WMO, de zorgverzekeringswet ... (Hadewijch Cliteur, CG-Raad, lid VWS-commissie).

De definitie en de doelstelling stellen de doelgroepen te weinig centraal.

“Wat ik wel aardig vind is dat er in de Tweede Kamer een gevoeligheid voor het onderwerp is. Dat zou bij de ambtenaren ook zo moeten zijn. Maar zo lang de ‘escape’ is dat als je 25 procent generiek haalt, maakt het niet uit waar je het haalt. Als je het percentage maar haalt. Heel zwart-wit gesteld: als er een aantal mensen door de WMO buiten de boot valt, kun je dat ook als ‘winst’ boeken, want minder indicatiestelling (Hadewijch Cliteur, CG-Raad, lid VWS-commissie).

Het strak vasthouden aan de definitie heeft geleid tot reductievoorstellen die waarschijnlijk niet zoveel zoden aan de dijk zetten.

Opgemerkt wordt dat VWS zeer strikt vasthield aan de definitie en de doelstelling.

“VWS legde de definitie uit als de lasten en de tijdsinvestering die je nodig hebt om te voldoen aan overheidsvragen, dingen die te maken hebben met de overheid. En als je de definitie leest, klopt dat ook wel. Het staat er letterlijk als: ‘om te voldoen aan de informatieverplichting van de overheid’. Daar gaat het om en dat zijn de lasten die ze willen verminderen. (...) We hadden ook individueel overleg met de directie Arbeidsbeleid en Ziekteverzuim van SZW, om de arbeidsomstandighedenwet en dergelijke aangepast te krijgen. Daar werd minder strak aan de definities vastgehouden, omdat men ook wel zag dat al die opleidingen wel weg konden. Op zich is het wel typisch dat het ene departement de definitie strakker kan hanteren dan het andere” (Ronald Hetem, NOV/Civiq, medewerker Algemene Commissie en lid VWS-commissie).

Een aantal leden wijst er op dat burgers de voorstellen daardoor waarschijnlijk niet als substantiële vermindering zullen ervaren.

“Het klopt dat de lijst met reductievoorstellen van VWS allemaal trajecten zijn die in gang zijn gezet en ook besproken zijn, maar wij weten dus niet wat er precies aan is gebeurd en onder is verstaan. Het is echt alleen beredeneerd vanuit de uitvraag van VWS. Men heeft ook wel eens toegegeven dat deze berekening een Haagse berekening is. Dus: wat berekent Den Haag aan minder minuten, belastingsminuten, bij de burger. Dat is hier gebeurd en dat zal dan ook wel kloppen. Maar de vraag is of mensen dat ook zo hebben

ervaren én of dat effect op mensen ook zo is geweest. Ik denk dat dat weinig is, of in ieder geval nóg weinig. En het punt is dat je het ook in samenhang zou moeten kunnen zien” (Iris van Bennekom, NPCF, lid Algemene Commissie en lid VWS-commissie).

“ Dan gaat het bijvoorbeeld om het afschaffen van het ophangen van een bordje ‘van 16 jaar en ouder’. Dat kost gemiddeld een minuut of tien. Er zijn 25.000 organisaties, dus 25.000 maal tien minuten is gemiddeld zoveel minuten reductie’. Dat noem ik geneuzel. Wij hebben het over zaken die, als die niet meer hoeven, veel opleiding en tijd schelen. En dat is een verlichting van de administratieve lasten. Maar dan zegt VWS: ‘dat valt niet onder de definitie. Daar houden ze zich strikt aan. Maar je kunt die ook ruimer interpreteren en meer doen aan zaken waar organisaties veel last van hebben, zoals bijvoorbeeld opleidingseisen” (Ronald Hetem, NOV/Civiq, medewerker Algemene Commissie en lid VWS-commissie).

De lasten voor sommige doelgroepen worden ‘weggedefinieerd’.

Net als bij SZW gaat het hier om het onvoldoende toeschrijven van lasten aan specifieke doelgroepen en het onvoldoende rekening houden met overlappen tussen doelgroepen.

“Je kunt aan sommige maatregelen voor chronisch zieken en gehandicapten de doelgroep ouderen toevoegen, zoals bijvoorbeeld het PGB, de TBU, indicatiestellingen, hulpmiddelen. Dat geldt ook voor herhaalrecepten en de no-claim, die staan nu onder burgers algemeen. Ook Wet op zorgtoeslag die onder burgers algemeen staat, geeft veel extra administratieve lasten voor ouderen” (Afke Berkhout, CSO, lid VWS-commissie).

“Ook herhaalrecepten staat alleen op ‘burgers algemeen’ (Hadewijch Cliteur, CG-Raad, lid VWS-commissie)”.

Sommige reductievoorstellen betekenen eerder een vermeerdering dan een vermindering van administratieve lasten voor de doelgroepen.

Zoals bijvoorbeeld de zorgverzekeringswet en het doelgroepenvervoer.

“De zorgverzekeringswet, daarvan zegt VWS dat het een verbetering is, maar wij vragen ons dat af. Waar het om gaat is dat je niet meer van ziekenfonds naar particulier hoeft te veranderen, maar is wel wat anders voor in de plaats gekomen” (Iris van Bennekom, NPCF, lid Algemene Commissie en lid VWS-commissie).

“Ook zaken die eerder een vermeerdering dan een vermindering met zich meebrengen. Zoals de zorgverzekeringswet, maar die wordt hier opgevoerd als een reductie. En ‘Doelgroepenvervoer’. Dat gaan ze nu bovenregionaal maken, waarbij ik me afvraag of de achterban daar beter van wordt. Nu is het per sector geregeld, dus bijvoorbeeld van en naar bijzonder onderwijs of een instantie. Daar gaan ze nu één groep van maken en het bovenregionaal regelen. En dan krijg je situaties waar een negenjarig kind met een ernstige autistische stoornis alleen met de trein of met de bus moet. Want ja, een kind van negen kan ook wel alleen reizen in het openbaar vervoer” (Hadewijch Cliteur, CG-Raad, lid VWS-commissie).

De invloed van decentralisatie op de lokale lasten voor burgers wordt niet meegerekend.

Dit vertekent volgens veel gesprekspartners het werkelijke beeld.

“Ook bij de veranderingen in het zorgstelsel worden verantwoordelijkheden op andere niveaus neergelegd. De gemeente, het individu, de zorgverzekeraars. Dat hele spel is gaande. VWS kan het wel wegdefiniëren en zeggen ‘daarmee is het geregeld’. Maar dan kan een andere partij het voor een burger weer lastiger maken. Ik denk dat de merkbaarheid voor de burgers nihil is. Ik riep eerder: ‘we gooien het gewoon over de schutting van een ander en dan heb je het niet meer’” (Iris van Bennekom, NPCF, lid Algemene Commissie en lid VWS-commissie).

“De verwachtingen waren aan het begin hooggespannen: ‘we gaan het aanpakken!’. In Madurodam stonden bij de eerste bijeenkomst mensen met pakkens papier, die in één jaar tijd waren ingevuld. Het dreigt te blijven steken in ambities en goede bedoelingen. Hoe dat komt? Volgens mij zit de oorzaak in het feit dat het grotendeels lokaal zit en als landelijke overheid kun je dat heel moeilijk aansturen. Er zijn departementen die dat aanwenden als: we hebben het bij de gemeenten neergelegd, dus de landelijke overheid heeft daarmee voldaan aan z'n percentage voor de administratieve lastenverlichting voor burgers” (Ronald Hetem, NOV/Civiq, medewerker Algemene Commissie en lid VWS-commissie).

“Bij VWS is wel een soort scenario ontwikkeld voor het effect van de WMO op de administratieve lasten. In die berekening werd de invoering van de WMO voorgesteld als een vermindering van administratieve lasten. Daar verbaasden we ons over. We hebben toen benadrukt dat het zou moeten gaan om de vermindering van de administratieve lasten voor burgers en niet om de vermindering van administratieve lasten van de rijksoverheid. Maar daar zijn we met elkaar niet goed uitgekomen. Vanuit de opdracht aan VWS en de afbakening van het probleem is het te begrijpen. Centraal voor hen stond de administratieve lasten vanuit de rijksoverheid te verminderen” (Afke Berkhout, CSO, lid VWS-commissie).

Ten slotte lijken ook zaken te worden meegerekend die al eerder een feit waren.

“Maar ook zaken die er al lang zijn en die VWS nu opvoert als ‘kijk eens wat we hebben gedaan’. Zoals ‘Afschaffing toestemming krijgen hulpmiddelen’. Daar was heel veel bureaucratie, maar volgens mij was dat al in 2001 of 2002 heel goed geregeld” (Hadewijch Cliteur, CG-Raad, lid VWS-commissie).

6.1.3 VenW

Sommige reductievoorstellen van VenW vormen een werkelijke reductie van administratieve lasten voor burgers, maar dat geldt niet voor alle voorstellen.

“De meeste zaken uit de lijst zijn me wel bekend, alhoewel niet alles door ons is ingebracht en ik niet van alle onderwerpen evenveel weet, bijvoorbeeld rondom de rijbewijzen en de kentekens. Rondom de APK kan ik dat beter beoordelen. De ‘Vereenvoudiging roetmeting’ en de ‘Vermindering APK-eisen’ zijn zaken die wij heel duidelijk hebben ingebracht. Wat me in het algemeen opvalt is dat juist de wat kleinere zaken, die toch al wel in het vat zaten, zijn gehonoreerd. Dat draagt ook bij aan de vermindering van de administratieve lasten, maar het is niet onze primaire keuze geweest” (Frenk Twiss, ANWB, lid VenW-commissie).

Een aantal voorstellen voor meer substantiële lastenreductie niet is overgenomen.

Frenk Twiss (ANWB, lid VenW-commissie) vindt het opvallend dat het bij de voorgestelde maatregelen rondom de APK gaat om ‘allemaal zaken die aan de rand’ zitten. Hij geeft aan dat rondom de APK door de ANWB nog veel meer dingen zijn ingebracht.

“Het verminderen van de frequentie van de APK is niet is overgenomen omdat er een hele zware lobby is vanuit het bedrijfsleven. Dat snap ik wel, want er is ook geld mee gemoeid. Maar zij gebruiken ook verkeersveiligheid als argument. Als ANWB hebben we gekeken naar de cijfers uit een onderzoek uit 1996. Daaruit blijkt dat het aantal ongevallen als gevolg van technisch falen minder dan één procent is. Auto’s zijn sinds die tijd nog weer een keer verbeterd, dus het zal nog wel lager zijn. Wij zeggen dat als je naar die cijfers kijkt, het wel een stapje minder mag. De minister heeft gezegd: ‘ik kan me daar wel iets bij voorstellen, maar er vindt binnenkort een Europees onderzoek plaats naar de APK en dat wil ik afwachten’. Dat begrijp ik wel, maar ik vind het wel jammer”.

“Het verminderen van het aantal keuringspunten in de APK is een heel moeizaam proces. Want als je kijkt naar wat allemaal risico kan opleveren, kom je tot een héle rij. En die rij wordt alleen maar groter, want auto’s worden steeds gecompliceerder. Je kunt je afvragen of dat allemaal wel nodig is. De redenen waarom dit voorstel niet is gehonoreerd ken ik niet. Het is wel heel makkelijk afgedaan van ‘nee, dat gaan we niet doen’. Ik weet ook niet of we de discussie er over zouden kunnen winnen, want het is een beetje een ‘welles-nietes spel’. Want het gaat er om te bepalen wat wel en niet gevaarlijk is. Nu keuren we zaken die in theorie allemaal oorzaken kunnen zijn van een ongeval. Maar moet je wel al die dingen controleren? Want ieder punt kan een oorzaak zijn. Volgens ons zou je meer moeten kijken naar die dingen die echt voorkomen in de praktijk. Misschien is er wel een methode om dat te onderzoeken. Laten we daar dan eens een beetje geld in stoppen. En dan zien we misschien maar een top tien van zaken die veel voorkomen. De kern van de APK is dat je een auto moet onderhouden. Er zijn mensen die dat niet of heel beperkt doen. Voor die mensen – en dan alleen voor die mensen – is er een APK. Maar je kunt die mensen niet uitzoeken, dus je moet het voor iedereen doen. Maar dan moet je er ook selectief mee omgaan. En zet je geld in voor zaken die echt zoden aan de dijk zetten. Dat is namelijk het gedrag van mensen achter het stuur. Dat heeft veel meer invloed op de verkeersveiligheid. Ik durf zelfs wel te stellen dat iemand die in een auto met slecht werkende remmen rijdt, misschien wel minder kans op een ongeval heeft. Want die man is voorzichtig. Tenzij hij in een noodsituatie komt en hij niet adequaat kan reageren. Die kans is echter veel kleiner dan de kans die hij gewoon met z’n gedrag kan beïnvloeden. Wij vinden veiligheid heel belangrijk, maar je moet het wel gericht proberen te beïnvloeden en je geld effectief inzetten”.

Maar ook voorstellen met een ‘inhoudelijke’ component zijn niet overgenomen.

Frenk Twiss (ANWB, lid VenW-commissie) geeft aan dat er tussen de voorstellen van de ANWB ook zaken zaten waarvan ‘je je af kunt vragen of je dat administratieve lasten kunt noemen’. Als voorbeeld noemt hij het Bromfietskenteken.

“Daarvoor is een procedure gemaakt die wel begrijpelijk is, maar gewoon geld kost. Die bromfietsen moeten bekeken worden en daar worden bromfietswinkels bij ingezet. Dat is allemaal prima, maar alles bij

elkaar betekent het toch dat je voor al die stappen die je moet gaan doen, moet gaan betalen. Ik geloof dat het meer dan 60 euro is en dat het ook nog kan oplopen. Wij hebben altijd gezegd dat het daar gaat om een doelgroep die het niet zo breed heeft. Juist omdat het een eenmalige acties is, hebben wij voorgesteld daar wat aan te doen. Dus probeer met de besparingen die je aan de ene kant met al die kentekens haalt, om dat aan de andere kant voor een klein stukje te stoppen in de bromfietsskentekens. Dan hou je het voor die mensen betaalbaar. Daar is naar mijn weten ook niets mee gedaan. Het is wel meegenomen, maar niet overgenomen. . Ik vind dat jammer. Over het waarom heb ik zelf volgens mij geen informatie gekregen”.

6.1.4 BZK

De reductievoorstellen van BZK zijn slechts in twee interviews aan de orde gekomen. Voor Jan Laurier (Landelijke Cliëntenraad, lid Algemene Commissie) waren de voorstellen uit de lijst wel bekend, Iris van Bennekom (NPCF, lid Algemene Commissie en lid VWS-commissie gaf aan dat de meeste voorstellen uit de lijst haar onbekend zijn:

“Veel zaken uit de lijst met reductievoorstellen van BZK zijn mij onbekend. In de zin dat als ik het zo zie als burger, dan zeg ik van ‘oh ja, natuurlijk’. Ik heb deze zaken tot op heden ook niet in zo’n overzicht per departement gezien” (Iris van Bennekom, NPCF).

Bij het voorstel ‘Fotohokjes’ op het gemeentehuis’ merkte Jan Laurier het volgende op:

Dit is nauwelijks toe te rekenen aan BZK. Ik ben zelf lokaal bestuurder geweest en ik zou het gevoel hebben van: ‘wat doen we nou, gaat BZK goede sier maken met onze inspanningen?’. Op het moment dat je dingen op afstand zet, dan is dat vanuit het burgerperspectief een optische reductie. Tenzij je de instituten of andere overheden waarmee je werkt ook daadwerkelijk kan binden, dus dat ze meegaan in de doelstellingen en afspraken”.

6.2 Hoe kan de kwantitatieve bijdrage worden versterkt?

In de interviews is ook gevraagd hoe de kwantitatieve bijdrage aan de reductie van administratieve lasten voor burgers kan worden versterkt. Een groot aantal antwoorden op deze vraag volgen logischerwijs uit de vorige paragraaf. Daarbij zijn de antwoorden zijn minder ‘commissie-specifiek’. Om die reden zijn ze onderstaand ook algemeen gerapporteerd.

De definitie en doelstelling moeten worden verruimd.

Bijna iedereen vindt dat er een ruimere definitie moet worden gehanteerd om een sterkere kwantitatieve bijdrage te leveren aan de lastenreductie voor burgers. Bovendien zou het niet alleen moeten gaan om de uitvraag van de rijksoverheid.

“De burger kijkt naar de netto-som. Daarbij is er een volstrekt academische discussie of het bij de betrokken gemeente vandaan komt, of bij het UWV, of bij het ministerie van Financiën of Landbouw” (Jan Laurier, Landelijke Cliëntenraad, lid Algemene Commissie).

Daarbij moet rekening worden gehouden met de cumulatie-effecten voor doelgroepen

Dit punt wordt zowel door de NPCF, de CG-Raad als de Landelijke Cliëntenraad naar voren gebracht. De suggestie is om dit te doen door ook in de aanpak sterker te vertrekken vanuit de doelgroepen.

“Het mooie van de profielen was dat je juist de cumulatieve effecten zag en daarom vind ik ook dat we die filosofie moeten terughalen” (Jan Laurier, Landelijke Cliëntenraad, lid Algemene Commissie).

Dit betekent ook dat rekening moet worden gehouden met cumulatie van lasten voor diverse doelgroepen.

“Men moet werkelijk op deze groep rapporteren. Dan wordt het zichtbaar. Bijvoorbeeld als het gaat om medicijnen. Til de groep chronisch zieken en gehandicapten uit de doelgroep ‘burgers algemeen’ en cumuleer er eens op, dan kom je tot een heel ander percentage” (Jannie Lagendijk, CG-Raad, plaatsvervangend lid SZW-commissie).

Lokale lastendruk en nieuwe wet- en regelgeving moeten worden ‘meegenomen’.

Bij het verruimen van de definitie en de doelstelling moet volgens de meeste leden rekening worden gehouden met de invloed van decentralisatie op de regionale en lokale lastendruk voor burgers én met de effecten van nieuwe wet- en regelgeving.

Met andere overheden moeten bindende en concrete afspraken worden gemaakt.

Verder wordt aangegeven dat afspraken met andere overheden nodig zijn, om ook op regionaal en lokaal niveau resultaten te kunnen boeken.

“Je moet iets richting gemeenten ondernemen” (Els Berman, NOV/Civiq).

“Ik worstel nog wel met de belangrijke rol die gemeenten op dit moment op een tal van terreinen spelen. Je kunt er niet omheen ook op lokaal niveau veel meer met bindende en concrete afspraken te komen, als je het bij de burger tenminste wilt laten werken. Ik vind het snoeiplan dat nu door VNG is neergelegd, als een handreiking naar de gemeenten toe, nogal povertjes. De VNG heeft wat dat betreft natuurlijk een speciale positie. Het is een koepelorganisatie en de leden blijven feitelijk autonoom. Je ontkomt er dus niet aan in een soort GSB-achtige aanpak hele concrete afspraken met gemeentes te maken” (Jan Laurier, Landelijke Cliëntenraad, lid Algemene Commissie).

“Je zou een stuk van je gedecentraliseerde bevoegdheid terug moeten halen door zaken in duidelijke prestatieafspraken vast te leggen. Je moet het raamwerk van de beleidsvrijheid wijzigen zodat je weer een klein beetje zeggenschap hebt. Verder begrijp ik niet dat SZW als opdrachtgever van bijvoorbeeld het UWV,

het UWV geen zaken voor kan schrijven. SZW kan het UWV toch ook elke wetswijziging opleggen?” (Jan Zwanepol, Landelijke Cliëntenraad, lid SZW-commissie).

“Dit punt hebben we ook nadrukkelijk naar voren gebracht in de onze lobby rondom de WMO. In het eerste wetsvoorstel over de WMO stond ook dat gemeentes de taak hadden om de administratieve lasten voor burgers tot een minimum beperkt te houden. Dus ze in ieder geval niet te laten stijgen. Maar daar werden door de rijksoverheid geen concrete eisen aan gesteld, noch concrete afspraken over gemaakt. Wij hebben gezegd dat de rijksoverheid gemeenten daaraan moet houden en ook moet controleren dat het daadwerkelijk niet gebeurt. De rijksoverheid is in deze immers systeemverantwoordelijk en heeft daar dus een taak in” (Afke Berkhout, CSO, lid VWS-commissie).

Aan werkelijke betekenisvolle reductievoorstellen moet prioriteit worden gegeven.

Vrijwel alle leden van de gemengde commissies geven aan dat echt belangrijke zaken voor de doelgroepen meer voorrang moeten krijgen.

Ook reductievoorstellen met een ‘inhoudelijke’ component moeten serieus worden genomen.

In de interviews zijn diverse voorbeelden aan de orde gekomen van reductievoorstellen waarbij het gaat om aanpassingen in de aard van de wet- en regelgeving. Hoewel lastiger te realiseren, zou ook aan deze voorstellen serieus aandacht moeten worden besteed.

Werkelijke deregulering is nodig om substantiële lastenverlichting voor burgers te realiseren.

Dat vraagt volgens een aantal leden wel een andere grondhouding.

“Wil je daadwerkelijk goede klappers maken, dan moet je ook gewoon sommige wetten afschaffen. Maar dat wil men dus niet. In ons geval hebben we hard gepleit voor de afschaffen van de Arbowetgeving voor vrijwilligers en dat is per 15 maart ook gebeurd. Dat is een fors succes. . Maar regels met betrekking tot de SH-verklaring zouden in de Drank- en Horecawet ook kunnen worden afgeschaft. Want als die éne man op vakantie is, kun je hem heus wel bellen. Tegenwoordig zijn we heel modern, iedereen is mobiel, dus één van die twee personen kan er echt wel af” (Ronald Hetem, NOV/Civiq, medewerker Algemene Commissie en lid VWS-commissie).

“Je moet op een gegeven moment ook dingen vrij dŭrven laten. Denk aan de veiligheid van speeltoestellen die allemaal moesten worden aangepast, wat tot een kaalslag op schoolterreinen leidde. Of aan de eisen waaraan autostoeltjes moeten voldoen. Mensen hou toch op, laat toch een keer wat los, zeg dan op een gegeven moment: ‘nee, dit regelen we niet!’. Overheden moeten op een gegeven moment ook dŭrven beslissen van ‘laten we dit nu even niet reguleren’” (Ronald Hetem, NOV/Civiq, medewerker Algemene Commissie en lid VWS-commissie).

“Een heleboel vragen zijn echt niet nodig om gesteld te worden. Maar ja, als er iets niet gebeurt, dan komt er een kamervraag. En dan wil de minister niet struikelen, dus worden de papieren aangepakt” (Henk de Jong, Landelijke Cliëntenraad, plaatsvervangend lid SZW-commissie).

“Het gaat ook om de grondhouding die er bestaat ten aanzien van maken van wetgeving en regels. Die gaat namelijk uit van fraude en wantrouwen. En als je het omdraait en uitgaat van het goede in de mensen,

dat mensen alleen dat aanvragen waar zij recht op hebben, dan heb je al een heel andere manier van regels en verantwoording. Die cultuuromslag zou je eigenlijk moeten maken. En natuurlijk heb je mensen die ergens misbruik maken. Als je continu op die vijf of tien procent beleid maakt dan krijg je die enorme regeldruk” (Hadewijch Cliteur, CG-Raad, lid VWS-commissie).

“In veel formulieren wordt er van uitgegaan dat mensen de boel wel zullen besodemieteren. Het zijn wantrouwige formulieren, die vragen kunnen veel minder. Maar dan moet je wel uitgaan van het principe zoals dat in de misdaad wordt gebruikt: je bent onschuldig tot het tegendeel is bewezen. Bij deze formulieren ben je schuldig tot je het tegendeel hebt bewezen (Jan Zwanepol, Landelijke Cliëntenraad, lid SZW-commissie).

Men zou soms bereid moeten zijn om op korte termijn kosten te maken, die op langere termijn voordelen opleveren.

“Er is ook een aantal zaken met wetgeving te regelen. Kijk naar de Wet Gelijke Behandeling. Het is nu een wet in opbouw en zaken zitten er maar summier in. Als je die goed aanvult met vervoer, gebouwen, et cetera, dan kunnen mensen het zelf gaan regelen. Dan heb je al die wetjes en procedures niet meer nodig, omdat er op een gegeven moment zoveel jurisprudentie is dat het wordt geregeld. Maar de overheid is daar heel terughoudend in. Men is heel bang voor de kosten die dat met zich meebrengt. Terwijl ons perspectief is: maak nou eenmaal die kosten, want daar heb je op de lange termijn voordeel van. Maar dat is inherent aan het systeem van regeren: binnen vier jaar moet je het realiseren met een begroting. En men wil dan niet zoveel geld uitgeven als de revenuen het volgende kabinet ten goede komen. Dat wordt ook wel toegegeven” (Hadewijch Cliteur, CG-Raad, lid VWS-commissie).

Bij nieuwe wet- en regelgeving moet rekening worden gehouden met de lastendruk voor burgers.

Dat is nog geen vanzelfsprekendheid, maar volgens sommigen is daar ook een wat meer lange adem voor nodig.

“Tegelijkertijd zou ook bij nieuwe wet- en regelgeving moeten worden gekeken naar de beperking van de lasten” (Henk de Jong, Landelijke Cliëntenraad, plaatsvervangend lid SZW-commissie).

“Je ziet nu wel dat men bij nieuwe wetten in de commentaren aandacht besteedt aan wat het betekent voor administratieve lasten, maar echt fundamenteel is dat niet” (Hadewijch Cliteur, CG-Raad, lid VWS-commissie).

“Ik denk dat we al een eind op weg zijn door goed te kijken naar al die regelgeving die we met elkaar hebben, bijvoorbeeld in het geval van mensen met een onvolledige AOW. Het heeft een ratio, maar het geeft ook nogal wat gedoe en last voor burgers. Laten we het ook eens op die manier bekijken. En dat je dat niet 1-2-3 oplost, dat vind ik eigenlijk vrij logisch. Het is toch een nieuwe manier van kijken die je toevoegt. Van: zou het ook anders kunnen?” (Cock Vermolen, CSO, Lid Algemene Commissie).

“Ik merk dat er ook binnen onze eigen organisaties anders gekeken wordt wanneer zaken in discussie komen. Daarbij merk ik dat er ook aan de kant van onze organisatie niet alleen wordt gekeken van ‘hé, wat zijn nou goede maatregelen die passen bij wat mensen willen en wat ze kunnen?’, maar dat men ook een

andere benadering heeft. Bijvoorbeeld in de discussie over de toekomst van de AWBZ, die we intern ook voeren. Daar wordt gezegd dat als je bijvoorbeeld zou kiezen voor het systeem met twee componenten (...) er straks nog twee werelden over zijn. Uit het oogpunt van administratieve lasten zou dat beter zijn. Het wordt wel steeds meer ook een argument en een criterium in interne discussies” (Cock Vermolen, CSO, Lid Algemene Commissie).

6.3 Wat zijn oorzaken voor de relatief geringe merkbaarheid voor de doelgroepen?

De merkbaarheid van de reductievoorstellen wordt ‘overall’ als laag getypeerd. De gesprekspartners wijzen daarvoor meer algemene dan ‘commissie-specifieke’ oorzaken aan. Om die reden zijn de uitkomsten onderstaand algemeen gerapporteerd.

Er wordt niet vertrokken vanuit de doelgroepen.

In de definitie en aanpak worden de administratieve lasten voor de doelgroepen te weinig centraal gesteld.

“Het doel is dan 25 procent minder regeldruk ongeacht waar het vandaan komt. Dan kan het best zijn dat de oplossingen voor één knelpunt die 25 procent al genereert waarmee het departement zijn doelstelling heeft behaald. En daarmee worden de oplossingen voor jouw knelpunten van tafel geveegd” (Hadewijch Cliteur, CG-Raad, lid VWS-commissie).

“Er is in de aanpak niet voor primair voor doelgroepen gekozen. En het is een departementale structuur. Dat maakt ook dat de betreffende ministers zich verantwoordelijk voelen voor de departementale reductie en niet zozeer voor de doelgroepen. Wij wijzen er wel steeds op dat de Kamer om doelgroepen heeft gevraagd, dus wij zullen wel de Kamer ook echt op doelgroepen attenderen” (Jannie Lagendijk, CG-Raad, plaatsvervangend lid SZW-commissie).

Sommige reductievoorstellen houden onvoldoende rekening met het werkelijk effect op de doelgroepen.

“Joep van de Linden van de Landelijke Cliëntenraad heeft laatst aandacht gevraagd bij een ambtenaar van De Bilt voor de problematiek die mensen ondervinden met extra reistijden bij de regionalisering van Sociale Diensten. Die ambtenaar zat hem buitengewoon glazig aan te kijken. Joep vroeg hem of hij zich ervan bewust was dat het hemelsbreed wel niet zover is, maar dat er geen vaste buslijnen zijn, zodat mensen via enorme u-bochten en reistijden naar de Sociale Dienst moesten. En dat dit een enorme lastenvermeerdering met zich meebrengt. Zo had deze ambtenaar het allemaal nog niet bekeken. Maar zo staat het wel in de protocollen rondom administratieve lastendruk: ook ‘reistijden naar’ moeten worden meegerekend. En dat is ook niet zo gek: qua belasting betekent het gewoon dat je een halve dag aan het reizen bent en bijna een dag kwijt bent om iets te regelen. En je kunt dan wel zeggen ‘het zijn uitkeringsgerechtigden en die hebben niets anders te doen’, maar dat vind ik toch wel erg makkelijk

geredeneerd” (Else Roetering, Landelijke Cliëntenraad, medewerker Algemene Commissie en plaatsvervangend lid SZW-commissie).

Er is bij de departementen onvoldoende inlevingsvermogen.

Hierdoor landt input vanuit de praktijk onvoldoende in de reductievoorstellen.

“Gaandeweg is men bij SZW wel beter gaan horen wat we zeggen. Maar wat blijft is dat het net is alsof ze het niet om kunnen vormen in werkelijke oplossingen. Dat zie je dan weer terug in de verslagen of voorstellen: dat wat er staat niet is wat je werkelijk bedoelt of wilt. Als je daarop wijst dan krijg je vaak een antwoord wat geen antwoord is, het traditionele ‘politieke gedraai’ van dat bepaalde zaken nou eenmaal wetstechnisch zo moeten zijn en niet anders kunnen. Bijvoorbeeld dat een formulier juridisch verantwoord moet zijn. Dan zeg ik: ‘ga dan terug naar je korte formulier van vijf vragen en roep de mensen op” (Jan Zwanepol, Landelijke Cliëntenraad, lid SZW-commissie).

Sommige reductievoorstellen hebben een laag ‘merkbaarheidsgehalte’.

Een aantal gesprekspartners merken op dat sommige reductievoorstellen weinig om het lijf hebben, omdat mensen er al weinig last van hadden.

“Bij de regeldrukverlichting kijkt men ook naar het snoeien van regelgeving die intussen een ‘dode letter’ is geworden. Je kunt het verbod op hondenkarren afschaffen, maar niemand zal dat ervaren als een vermindering van lasten, want niemand heeft daar nog iets mee te maken” (Jan Laurier, Landelijke Cliëntenraad, lid Algemene Commissie).

“Verlaging van het APK-tarief, daar bedoelt VenW denk ik het verbod op extra afmeldkosten boven het door de RDW vastgestelde bedrag. Op zich is dat een goede zaak. Het is natuurlijk wel de vraag of burgers dat echt volledig zullen merken: zo’n garage doet dan niet moeilijk en noemt gewoon andere kosten” (Frenk Twiss, ANWB, lid VenW-commissie).

Er wordt te weinig rekening gehouden met cumulatie-effecten voor de doelgroepen.

Dit wordt onder andere veroorzaakt door gebrek aan integraal denken en (inter)departementale verkokering.

“De reductie in de arbowetgeving, daar staat als doelgroep vrijwilligersorganisaties achter. Maar dat zijn aanbieders, voor onze doelgroep betekent dat een verslechtering. Zelfs op zoiets wordt onze groep er niet uitgelicht” (Jannie Lagendijk, CG-Raad, plaatsvervangend lid SZW-commissie).

“Wat ook mist is integraal denken. Men kijkt vanuit een sector naar een bepaalde persoon. Terwijl die persoon niet uit hokjes bestaat. Die is één. Die woont, die werkt, die gaat naar school. In al die verschillende segmenten heeft hij elke keer met diverse wetgeving, indicatiestellingen en trajecten te maken. Iemand die hulpmiddelen nodig heeft moet voor de hulpmiddelen op z’n werk naar het UWV, maar voor de hulpmiddelen thuis moet je weer ergens anders zijn. Als je zo’n persoon voor je hebt, zie je direct met welke beperkingen iemand in diverse situaties te maken hebt en waar die moeten worden gecompenseerd. Daarbij speelt een enorm afwentelingmechanisme. Kijk naar wat ze nu de voorliggende voorzieningen noemen bij

zorg, arbeid en onderwijs. Dan heb je ergens recht op, maar dan wordt er gezegd dat het een voorliggende voorziening is. Dat betekent niet anders dan 'ga het maar uit een andere sector halen'. Of die andere sector dat dan gaat leveren, is vers twee. Ik zeg het nu even in mijn eigen bewoordingen, maar daar komt het eenvoudig gezegd wel op neer" (Hadewijch Cliteur, CG-Raad, lid VWS-commissie).

"De knip die ze nu gaan maken in de AWBZ, WvG en WMO betekent ook weer een nieuwe afwenteling. Want dan is het voor gemeente te duur om iemand thuis te laten wonen met alle voorzieningen die daarbij nodig zijn en is het veel goedkoper iemand in een instelling te doen. Het is dus een enorme departementale verkokering. Omdat wij vanuit onze achterban denken, hebben wij overzicht over de regelgeving binnen zo'n departement die voor onze achterban relevant is. We kennen ook de diverse directies die daarmee doende zijn. Maar binnen het departement zelf weten zij niets van elkaar als het om die doelgroep gaat" (Jannie Lagendijk, CG-Raad, plaatsvervangend lid SZW-commissie).

Soms worden reductievoorstellen niet ervaren als een vermindering van de administratieve lasten.

"Je moet er niet vanuit gaan – en dat heeft ook te maken met publieksinformatie – dat mensen van alles als een administratieve lastenvermindering ervaren. Neem bijvoorbeeld de digitale foto op het gemeentehuis. Ik heb toevallig net voor mezelf en mijn drie kinderen allemaal een nieuw paspoort gehaald en heb dat niet ervaren als een administratieve lastenvermindering. Het is dus ook een definitiekwestie. Elektronisch stemmen, is dat een administratieve lastenvermindering voor burgers? Ervaren mensen dat zo?" (Iris van Bennekom, NPCF, lid Algemene Commissie en lid VWS-commissie).

Een ingrijpende verandering wordt niet altijd beleefd als een verlichting.

Jan Laurier (Landelijke Cliëntenraad, lid Algemene Commissie):

"Als mensen dingen zien veranderen, dan is niet de eerste interpretatie van 'oh, nu wordt het makkelijker' of 'nu krijgen we met minder regels te maken'. Een prachtig voorbeeld is dat van ouderen, die ineens belastingformulieren moeten gaan invullen voor hun huursubsidie. Die ervaren zo'n overgang eerder als verzwaring dan als verlichting. Dus als je dat doet met dat doel, moet je investeren in het feit dat de overgang ook goed verloopt".

Decentralisatie brengt voor burgers vaak geen merkbare effecten met zich mee.

In de interviews is regelmatig gewezen op het feit dat decentralisatie van wet- en regelgeving van de rijksoverheid naar andere overheden vaak geen administratieve lastenverlichting voor burgers betekent. Niet alleen in termen van kwantiteit, maar ook in termen van beleving. Jan Laurier (Landelijke Cliëntenraad):

"SZW zegt: 'we hebben de Bijstandswet voor een belangrijk gedeelte gedecentraliseerd' en daarmee onze regels gereduceerd. Terwijl het in de beleving van de mensen nauwelijks wijzigt. Of je nu door de hond of kat gebeten wordt, men wordt gebeten. Dat is het punt. We zien meer soortgelijke effecten. VROM zegt

heel trots dat de regels op het gebied van huursubsidie zijn teruggebracht. Maar die zijn overgeheveld naar de Belastingdienst en daar moet nog blijken of dit ook daadwerkelijk leidt tot merkbare effecten”.

“Wat dat betreft: de afzonderlijke rapportages van ministeries geven nog niet het beeld zoals dat gedaald is in de samenleving. Dat vind ik eigenlijk het belangrijkste probleem voor de Algemene Commissie. Ik vind het ook de taak van de Algemene Commissie om zich met die vraag bezig te houden. Het is een belangrijk thema. Wil je echt vaart houden in een dergelijk belangrijk thema, dan moet de erkenning komen van de burgers dat deze operaties ook daadwerkelijk iets opleveren. Ik heb dus aan de éne kant vragen bij de beleving van de burger en aan de andere kant bij het welslagen van de operatie”.

Ook andere gesprekspartners onderschrijven dit punt

“In de werkgroep hebben we onderstreept dat decentralisatie en anti-deregulering maken dat burgers met andere gremia te maken krijgen. Bijvoorbeeld met zorgverzekeraars en lokale overheden. En dat dit dus géén vermindering van administratieve lasten burgers betekent, integendeel misschien” (Afke Berkhout, CSO, lid VWS-commissie).

“Met decentralisatie ben je vanuit centraal oogpunt misschien van je regelgeving af, maar dan begint het voor de burgers pas. Gisteren was er nog een voorbeeld in een televisieprogramma dat de grote verschillen tussen gemeenten liet zien. Dat was van een man met zware reuma die van naar Amsterdam naar Heiloo was verhuisd. In Amsterdam had hij zo’n auto die 45 kilometer per uur kan rijden. In Heiloo kon hij na zes maanden een scootmobiel krijgen, met een thermisch pak er bij. Volgens mij kon die man dat pak niet eens optillen, laat staan aantrekken. Toen hij dat aangaf, was de reactie ‘dan moet u maar in bezwaar gaan’” (Hadewijch Cliteur, CG-Raad, lid VWS-commissie).

Het gaat om een beginnende cultuuromslag die moet worden doorgezet.

Cock Vermolen (CSO, lid Algemene Commissie):

“Wat je meer ziet gebeuren zijn voor-ingevulde formulieren, kwijtscheldingen, et cetera. Je ziet dat gemeenten daarmee bezig zijn. Ook Financiën is bezig, waar het gaat om verschillende toeslagen, zoals de zorgtoeslag. Er wordt meer vanuit de cliënt gedacht: hoe kun je die zo goed mogelijk informeren en bedienen? Belangrijk is de cultuuromslag en daar moet je nieuwe regelgeving en maatregelen op aanpassen. Presenteer op een goede manier aan de burger dat je zaken anders doet. Zat ziek ik wel al voor een belangrijk deel gebeuren”.

De CG-Raad wijst er op dat ‘inclusief beleid’ een goede startpositie van doelgroepen vereist.

Binnen diverse departementen wordt nagedacht over inclusief beleid. De CG-Raad vindt een gelijke startpositie van doelgroepen daarbij een vereiste.

Men geeft inclusief beleid vorm door niet langer doelgroepenbeleid te maken, maar mensen te inclusiveren. Daarbij wordt uitgegaan van een gelijke startpositie. Maar die is er niet. Die moet je éérs realiseren voor je inclusief beleid kunt gaan maken” (Hadewijch Cliteur, CG-Raad, lid VWS-commissie).

“Je kunt ‘inclusief beleid’ gelijk stellen aan geen beleid’. Want het wordt eerder geïnterpreteerd als ‘we hoeven niets te doen’, dan als ‘we moeten zorgen dat mensen in een goede uitgangspositie komen,

om ...” (Jannie Lagendijk, CG-Raad, plaatsvervangend lid SZW-commissie).

6.4 Hoe kan de merkbaarheid voor burgers worden versterkt?

De definitie van administratieve lastenreductie zou opnieuw moeten worden bekeken.

Een belangrijk aandachtspunt is dat in de definitie meer rekening zou moeten worden gehouden met de beleving van burgers.

“Ik vond de definitie van meet af aan erg krap. Ik zou het nog wel een keer willen hebben over wat administratieve lasten voor burgers nou precies zijn. Als je dit of dat uitvoert, hebben mensen er dan ook wat aan? Je zou het er over eens moeten zijn hoe krap zo’n definitie geïnterpreteerd moet worden en dan zou iedereen ook dezelfde definitie moeten hanteren” (Iris van Bennekom, NPCF, lid Algemene Commissie en lid VWS-commissie).

Bij het opstellen van reductievoorstellen moet vanuit de doelgroepen worden vertrokken.

In diverse gesprekken wordt aangegeven dat het vertrekpunt bij de doelgroepen moet liggen. Het ‘terughalen’ van de profielen kan daar volgens sommigen bij helpen.

“Wat echt het allerbelangrijkste is, is dat het tussen die oren van ambtenaren komt. Dat als ze een nieuw wetje maken, dat ze in ieder geval rekening houden met vrijwilligers. Maar goed, elke andere doelgroep zal ook zeggen: ‘waarom wordt er met ons geen rekening gehouden?’. Waarom worden hier wetten gemaakt die eigenlijk niet voor ons bedoeld zijn? Maar ze raken ons wel. Al bij de ontwikkeling moet daar rekening mee gehouden worden” (Ronald Hetem, NOV/Civiq, medewerker Algemene Commissie en lid VWS-commissie).

“Je moet veel meer vanuit de doelgroep vertrekken, want dan weet je ook waar de problemen liggen (Iris van Bennekom, NPCF, lid Algemene Commissie en lid VWS-commissie).

Je moet het vraagstuk neer laten slaan op het niveau van de persoon, want daar ligt het ook. Dat hebben juist die profielen en die spoorboekjes zo prachtig inzichtelijk gemaakt. Hoe het werken vanuit verschillende functionele disciplines, hoe dat in een optelsom cumuleert. Dus mag je dat Haagse wel doen, maar daarnaast moet je in ieder geval ook van onderop werken. En dat noem ik dan vlees en bloed laten krijgen” (Jan Laurier, Landelijke Cliëntenraad, lid Algemene Commissie).

“Verder moeten we teruggaan naar de beginwaarden: we moeten vertrekken vanuit de burger bij het realiseren van de oplossingen. Want anders is het alleen een schitterend werkgelegenheidsproject geweest, maar ach, die moeten er ook zijn” (Jan Zwanepol, Landelijke Cliëntenraad, lid SZW-commissie).

Mensen met een chronische ziekte of handicap moeten niet worden beschouwd als een kostenpost.

Hadewijch Cliteur (CG-Raad, medewerker Algemene Commissie en lid VWS-commissie) merkt op dat mensen met een chronische ziekte of handicap te vaak worden beschouwd als een kostenpost.

'Een goed voorbeeld is minister Remkes die het niet nodig vindt om bij rampenbestrijding aan onze doelgroep specifiek aandacht te besteden. Het gaat om 2,1 miljoen mensen én stemmers. Mensen met een chronische ziekte of een handicap worden meestal gezien als een kostenpost. En niet als een economische factor. Terwijl ze werk genereren omdat ze zorg nodig hebben. En – als alle maatregelen beter op elkaar zouden zijn afgestemd – kunnen ze economisch rendement opleveren door dat ze actief kunnen participeren. Maar als men vanuit de 'kostenpost-optiek' regelgeving blijft maken, zijn we er nog lang niet''.

De rechten van mensen zouden centraal moeten worden geregeld.

Jannie Lagendijk (CG-Raad):

“Om de regelgeving op al die gemeentelijke onderdelen zoals de WWB, de WSW, de WvG, de WMO zo optimaal mogelijk te krijgen. Zodat ze voor iemand met zware reuma niet een scootmobiel met thermisch pak indiceren. Dat betekent dat mensen uit onze achterban lokaal actief moeten zijn over drempeltjes, over stoepjes, over verordeningen en noem het maar op. Decentralisatie hoeft in principe geen verslechtering te zijn, omdat mensen op een decentrale overheid meer invloed kunnen uitoefenen. Maar als je ook de rechten van mensen laat fluctueren, dan krijg je het gedoe van lokale verordeningen, beroep en bezwaar, belangenbehartiging, et cetera. Als je de rechten in een centraal orgaan laat beoordelen, dan hoeft dat niet” (Jannie Lagendijk, CG-Raad, plaatsvervangend lid SZW-commissie).

Er moeten meer werkelijk merkbare reductievoorstellen worden gerealiseerd.

Hierbij gaat het om integrale voorstellen die voor veel mensen merkbaar zijn.

“Als de indicatiestelling geregeld zou zijn, dan geeft dat een sterk merkbaar effect. Zeker als dat integraal gebeurt, dus zowel op het gebied van uitkeringen, als onderwijs, als vervoer” (Hadewijch Cliteur, CG-Raad, lid VWS-commissie).

“Kies voor voorstellen waar veel mensen iets van merken” (Frenk Twiss, ANWB, lid VenW-commissie).

Er moet worden gewerkt aan een beter inlevingsvermogen bij de departementale vertegenwoordiging in de commissies.

Veel gesprekspartners doen daarvoor suggesties:

“Ambtenaren moeten zelf met de voeten in de klei gaan staan. Ik heb wel eens gezegd 'ga nou eens naar iemand die in de bijstand komt en zo 'n aanvraagformulier voor de WWB moet invullen. En kijk dan eens of het klopt dat je met 20 minuten weer buiten staat. En dan niet bij een HBO-er die per ongeluk in de bijstand verzeild raakt, maar bij iemand die alleen lager onderwijs heeft genoten” (Jan Zwanepol, Landelijke Cliëntenraad, lid SZW-commissie).

“De input wordt in de SZW-commissie al gegeven. Maar de praktijk is weerbarstig. Ik heb zelf in het verleden – en ik zit nog regelmatig bij SZW aan tafel – voorbeelden gegeven van hoe dingen niet lopen en

dan zeggen ze 'ja, jij komt dat tegen, maar jij hoort alleen maar de klachten en de slechte voorbeelden en als het goed gaat bellen ze jullie niet op'. Dat laatste is waar, dat geef ik toe, maar men is zich volstrekt niet bewust van wat de werkelijke impact is. Men hoort het aan en vindt het wel vervelend voor betrokkenen, maar wat het werkelijk met mensen doet ... Ik herinner me jaren geleden, bij de invoering van de REA, dat wij riepen dat het allemaal ongelooflijk stroperig was. En toen kreeg een ambtenaar van SZW zelf te maken met RSI en de behoefte aan een aangepaste werkplek en toen zei hij in de wandelgangen tegen mij: 'nu begrijp ik pas wat een gedoe het is en nu besef ik pas dat je gelijk hebt'. Horen is iets anders dan ervaren. Je merkt het ook als je praat met mensen die ooit eens te maken hebben gehad met 'een' aanvraagprocedure van 'iets'. Dan gaat zo iets leven. Mensen zouden het veel meer aan den lijve moeten ondervinden. De werkvloer bij een Sociale Dienst is interessant en een gesprek met een cliëntenraad ook, maar je zou echt eens een keer een paar dagen met diverse cliënten mee moeten lopen om te zien hoe het er aan toegaat'' (Else Roetering, Landelijke Cliëntenraad, medewerker Algemene Commissie en plaatsvervangend lid SZW-commissie).

“Wellicht moet je de commissie anders samenstellen. Of de mensen van SZW én andere beleidsmakers detacheren in de praktijk. Je moet de praktijk kennen. Achter het bureau kun je – droog en met warme voeten – veel bedenken, maar je als je niet weet wat er in de praktijk leeft, kun je ook geen goede oplossingen bedenken” (Henk de Jong, Landelijke Cliëntenraad, plaatsvervangend lid SZW-commissie).

Minder reguleren en beter communiceren.

Een aantal gesprekspartners geeft aan dat alleen werkelijk dereguleren zoden aan de dijk zet. ‘Echte winsten’ moeten ook goed worden gecommuniceerd.

“Probeer daadwerkelijk eens een wet te schrappen en maak daar een feestje van. Vier je feestje! Nu krijg je een persberichtje van ‘Arbowetgeving niet meer van toepassing op vrijwilligers’ en daar houdt het mee op. Het gaat dan te geruisloos voorbij. Maar ik heb er wel bewondering voor dat ze dat hebben gedurfd. Schaf gewoon iets definitief af. Laat iets aan het veld zelf over. Eigen verantwoordelijkheid, de mensen willen niet meer betutteld worden. Dat is de kern” (Ronald Hetem, NOV/Civiq).

“Zo’n onderwerp als de vereenvoudiging van de roetmeting ... wie weet daar nu iets van? Terwijl het wel een onderwerp is waar wij veel klachten over kregen. Dus als de overheid daarover zou communiceren, zou de ANWB daarin snel bijvallen. Dat is een punt waar we helemaal achter staan en dat willen we ook laten weten aan onze leden. Dus beter communiceren over zaken die je vereenvoudigt. En maak daar ook iets leuks van, want reductie is leuk voor burgers. De winst voor de burger moet uiteraard wel duidelijk aantoonbaar zijn. Dat is juist in deze tijd belangrijk, omdat de overheid vaak met argwaan wordt bekeken” (Frenk Twiss, ANWB, lid VenW-commissie).

“Over de bereikte resultaten moet duidelijk worden gecommuniceerd naar de burger toe. Echter, de communicatie hierover moet eerlijk zijn. Het mag niet zo zijn dat zaken mooier worden voorgesteld dan ze in werkelijkheid zijn. Wanneer streefcijfers niet of niet voldoende zijn behaald, moet dat ook worden gecommuniceerd. Mét daarbij de oorzaken en de plannen hoe het wel zou moeten” (Afke Berkhout, CSO, lid VWS-commissie).

Bij nieuwe wet- en regelgeving moet rekening worden gehouden met doelgroepen.

“Wat echt het allerbelangrijkste is, is dat het tussen die oren van de ambtenaren komt. Van las ze een nieuw wetje maken, dat ze in ieder geval rekening houden met vrijwilligers. Maar goed, dat zal elke andere doelgroep ook zeggen: ‘waarom wordt er met ons geen rekening gehouden?’. Waarom worden hier wetten gemaakt die eigenlijk niet voor ons bedoeld zijn? Maar ze raken ons wel. Al bij de ontwikkeling moet daar rekening mee gehouden worden” (Ronald Hetem, NOV/Civiq, medewerker Algemene Commissie en lid VWS-commissie).

Het is belangrijk om de versterking van de merkbaarheid prioriteit te geven.

Niet alleen omdat anders de aandacht verzwakt, maar ook omdat organisaties er veel tijd en moeite in steken en dat ook moeten kunnen ‘verkopen’.

“Er is veel in het project geïnvesteerd ook door de departementen. Maar het is nog niet goed genoeg van de grond gekomen. Er moet het laatste jaar nog flink worden geïnvesteerd. Daarbij is het belangrijk om naar de maatschappelijke organisaties duidelijk te maken wat er in het laatste jaar nog op stapel staat en hoe men dat voor elkaar wil krijgen. Het werd vorig jaar duidelijk dat VWS die 25 procent niet zou halen. Wordt dit het komende jaar alsnog behaald? Op welke manier wil men dat nu gaan realiseren? Dit geldt ook voor de andere departementen. En wat wordt de betrokkenheid van de maatschappelijke organisaties daarbij?” (Afke Berkhout, CSO, lid VWS-commissie).

“Nu er oor naar is, moet het niet te lang duren voordat we er iets van merken. Dan gaat het tegen je werken. Dat gevaar beluister ik ook bij organisaties van andere doelgroepen, zoals de Chronisch Zieken en Gehandicapten Raad. Het moet nu heel snel merkbaar moet worden. Anders kunnen wij het niet aan onze achterban verkopen, maar we kunnen er ook geen tijd in blijven stoppen” (Ronald Hetem, NOV/Civiq, medewerker Algemene Commissie en lid VWS-commissie).

Bijlagen

Vragenlijsten

A. Vragenlijst Algemene Commissie

Kennismaking

- Naam, functie en organisatie.
- Doel, aanpak en duur van het interview.
- Opname op tape: ten behoeve van uitwerking interview.
- Waarvoor worden de resultaten gebruikt? In eerste instantie voor de rapportage aan de TK. Afhankelijk van de uitkomsten ook om de Algemene Commissie, de gemengde commissies en de departementen 'lering' te laten trekken uit de uitkomsten indien er bijvoorbeeld qua proces zaken uit naar voren komen waarvan de commissies en de departementen onderling kunnen leren).
- Van de interviews wordt een verslag gemaakt. Dat wordt met de secretarissen van de gemengde commissies en de leden van de Algemene Commissie besproken. De leden van de gemengde commissies krijgen daarna bericht. Dat gebeurt in ieder geval als de brief over de 2-de tranche naar de Tweede Kamer gaat. Dan heeft de Ministerraad er over besloten en mag het openbaar worden gemaakt.

Vragen

<Algemeen/achtergrond>

1. Het doel van dit interview is het krijgen van meer zicht op het functioneren van de Algemene Commissie en de gemengde commissies (zowel qua proces, als qua output/resultaten).
 - a) Op het functioneren van welke gemengde commissie(s) heeft u zicht als u kijkt naar uw organisatie c.q. de doelgroep(en) die uw organisatie vertegenwoordigt?
 - b) Heeft u dit zicht ook m.b.t. andere doelgroepen? Zo ja, welke?
 - c) Hoe bereidt u uw deelname aan de Algemene en/of de gemengde commissie voor? Met uw achterban, en hoe dan? Koppelt u ook terug?

<Over het proces in de Algemene Commissie>

2. Hoe typeert u het functioneren van de Algemene Commissie qua proces in het algemeen? Kunt u dat oordeel uitdrukken in een rapportcijfer?
3. Waarom vindt u dat? Eerst als open vraag. Daarbij eventueel doorvragen op punten als werkwijze, de mogelijkheid om input te leveren, de wijze waarop input wordt meegenomen, et cetera.
4. Krijgt u veel voorstellen vanuit uw achterban of andere bronnen? Zo ja, hoe krijgt u die en wat zijn dan de voorstellen die u hoort? Zo nee, kunt u aangeven waarom er geen voorstellen uit de achterban komen? (svp zowel vragen naar proces als inhoudelijke argumenten).
5. Hoe zou het proces binnen de Algemene Commissie (verder) kunnen worden versterkt/verbeterd? Wat is daar naar uw mening voor nodig?

<Over het proces in de gemengde commissies>

6. Hoe typeert u het functioneren van de gemengde commissie(s) <hier de gemengde commissies noemen die bij vraag 1a zijn genoemd> qua proces in het algemeen? Kunt u dat oordeel uitdrukken in een rapportcijfer?
7. Waarom vindt u dat? Eerst als open vraag. Daarbij checken of aandacht wordt besteed aan onderstaande aspecten. Indien dat niet het geval is: op deze punten doorvragen.
 - a) Wat vindt u van de samenstelling van de commissie(s)?
 - b) Wat vindt u van de vergaderfrequentie?
 - c) Hoe typeert u de werkwijze in de commissie(s)? Vragen om eventuele voorbeelden.
 - d) Vindt u dat de werkwijze in de commissie(s) wel/niet voldoende ruimte biedt voor de commissieleden om hun input te kunnen leveren? Vragen om eventuele voorbeelden.
 - e) Wat vindt u van de wijze waarop de input van de commissieleden wordt meegenomen in de besluitvorming? Kun je daar voorbeelden van noemen? Vragen om eventuele voorbeelden.
8. Hoe zou het proces binnen <hier de gemengde commissies noemen die bij vraag 1a zijn genoemd> (verder) kunnen worden versterkt/verbeterd? Wat is daar naar uw mening voor nodig?

<Over de output/de resultaten: Algemene Commissie

9. Wat vindt u van de output van de Algemene Commissie?
Doorvragen op:
 - de bijdrage van departementsoverstijgende reductievoorstellen aan vermindering van de administratieve lastenverlichting voor de doelgroep(en);
 - de merkbaarheid van deze voorstellen voor de doelgroepen.
10. Hoe zou de output van de Algemene Commissie (verder) kunnen worden versterkt?

<Over de output/de resultaten: gemengde commissies

7. Wat vindt u van de (kwantitatieve) bijdrage die de reductievoorstellen uit de gemengde commissie(s) leveren aan de vermindering van de administratieve lastenverlichting voor de doelgroep(en)? Waarom? Hier gebruiken bijlage A.
8. Zijn er naar uw weten reductievoorstellen niet meegenomen, die naar uw mening wel meegenomen hadden moeten worden? Indien ja: om welke voorstellen gaat het dan?
9. Hoe zou de bijdrage aan de vermindering van de administratieve lastenverlichting voor de doelgroep(en) (verder) kunnen worden versterkt?
10. Wat vindt u van de – voor de doelgroep(en) – merkbaarheid/voelbaarheid van de reductievoorstellen? Waarom? Eerst spontaan laten beantwoorden. Daarna gebruik maken van de lijst met ‘knelpunten’.
11. Wat is naar uw mening de oorzaak voor het feit dat er onvoldoende merkbare/voelbare reductievoorstellen voor de doelgroep(en) naar voren komen? Hier indien nodig doorvragen op redenen als: merkbare reductievoorstellen zijn lastig te bedenken/merkbare reductievoorstellen sneuvelden in het besluitvormingsproces/het proces stond weinig input van leden toe, dus ook van merkbare reductievoorstellen.
12. Wat is er voor nodig om de merkbaarheid/voelbaarheid van de reductievoorstellen uit deze commissie(s) (verder) te stimuleren?

Afsluiting

- Bedanken voor medewerking.

B. Vragenlijst gemengde commissies

Kennismaking

- Naam, functie en organisatie.
- Lidmaatschap van welke gemengde commissie(s).
- Doel, aanpak en duur van het interview.
- Opname op tape: ten behoeve van uitwerking interview.
- Waarvoor worden de resultaten gebruikt? In eerste instantie voor de rapportage aan de TK. Afhankelijk van de uitkomsten ook om de Algemene Commissie, de gemengde commissies en de departementen 'lering' te laten trekken uit de uitkomsten indien er bijvoorbeeld qua proces zaken uit naar voren komen waarvan de commissies en de departementen onderling kunnen leren),
- Van de interviews wordt een verslag gemaakt. Dat wordt met de secretarissen van de gemengde commissies en de leden van de Algemene Commissie besproken. De leden van de gemengde commissies krijgen daarna bericht. Dat gebeurt in ieder geval als de brief over de 2-de tranche naar de Tweede Kamer gaat. Dan heeft de Ministerraad er over besloten en mag het openbaar worden gemaakt.

Vragen

1. Het doel van dit interview is het krijgen van meer zicht op het functioneren van de gemengde commissies (zowel qua proces, als qua output/resultaten).
 - a) Van welke gemengde commissie(s) bent u lid in het kader van het Programma Administratieve Lastenvermindering Burgers?
 - b) Heeft u of uw organisatie ook zicht op het functioneren van andere gemengde commissie(s) (bijvoorbeeld vanuit de doelgroep(en) die uw organisatie vertegenwoordigt)?
 - c) Heeft u dit zicht ook m.b.t. andere doelgroepen? Zo ja, voor welke doelgroepen en op welke commissies?

<Over het proces>

2. Hoe bereidt u uw deelname aan de gemengde commissie(s) voor? Met uw achterban, en hoe dan? Koppelt u ook terug?
3. Krijgt u veel voorstellen vanuit uw achterban of andere bronnen? Zo ja, hoe krijgt u die en wat zijn dan de voorstellen die u hoort? Zo nee, kunt u aangeven waarom er geen voorstellen uit de achterban komen? (svp zowel vragen naar proces als inhoudelijke argumenten).
4. Hoe typeert u het functioneren van deze gemengde commissie(s) qua proces *in het algemeen*?
5. Waarom vindt u dat? Eerst als open vraag. Daarbij checken of aandacht wordt besteed aan onderstaande aspecten. Indien dat niet het geval is: op deze punten doorvragen.
 - a) Wat vindt u van de samenstelling van de commissie(s)?
 - b) Wat vindt u van de vergaderfrequentie?
 - c) Hoe typeert u de werkwijze in de commissie(s)? Vragen om eventuele voorbeelden.
 - d) Biedt de werkwijze in de commissie(s) u en andere leden wel/niet voldoende ruimte input te kunnen leveren? Vragen om eventuele voorbeelden.
 - e) Wat vindt u van de wijze waarop uw input (en die van andere leden) wordt meegenomen in de besluitvorming? Kunt u daar voorbeelden van noemen? Vragen om eventuele voorbeelden.

6. Hoe zou het proces binnen de gemengde commissie(s) (verder) kunnen worden versterkt/verbeterd? Wat is daar naar uw mening voor nodig?

<Over de output/de resultaten>

7. Wat vindt u van de (kwantitatieve) bijdrage die de reductievoorstellen uit de gemengde commissie(s) leveren aan de vermindering van de administratieve lastenverlichting voor de doelgroep(en)? Waarom? Hier gebruiken bijlage A.
8. Zijn er naar uw weten reductievoorstellen niet meegenomen, die naar uw mening wel meegenomen hadden moeten worden? Indien ja: om welke voorstellen gaat het dan?
9. Hoe zou de bijdrage aan de vermindering van de administratieve lastenverlichting voor de doelgroep(en) (verder) kunnen worden versterkt?
10. Wat vindt u van de – voor de doelgroep(en) – merkbaarheid/voelbaarheid van de reductievoorstellen? Waarom? Eerst spontaan laten beantwoorden. Daarna gebruik maken van de lijst met ‘knelpunten’.
11. Wat is naar uw mening de oorzaak voor het feit dat er onvoldoende merkbare/voelbare reductievoorstellen voor de doelgroep(en) naar voren komen? Hier indien nodig doorvragen op redenen als: merkbare reductievoorstellen zijn lastig te bedenken/merkbare reductievoorstellen sneuvelden in het besluitvormingsproces/het proces stond weinig input van leden toe, dus ook van merkbare reductievoorstellen
12. Wat is er voor nodig om de merkbaarheid/voelbaarheid van de reductievoorstellen uit deze commissie(s) (verder) te stimuleren?

Afsluiting

- Bedanken voor medewerking.